

พุทธศาสนากับ
ความเชื่อทางวิทยาศาสตร์

อมรา มลิลิต

**พุทธศาสนา
กับความเชื่อทางวิทยาศาสตร์**

อมรา มลิตา

กาลามชนทั้งหลาย ท่านทั้งหลาย

- อย่ายึดถือ โดยการฟัง (เรียน) ตามกันมา
- อย่ายึดถือ โดยการถือสืบ ๆ กันมา
- อย่ายึดถือ โดยการเล่าลือ
- อย่ายึดถือ โดยการอ้างตำรา
- อย่ายึดถือ โดยตรรก
- อย่ายึดถือ โดยการอนุมาน
- อย่ายึดถือ โดยการคิดตรงตามแนวเหตุผล
- อย่ายึดถือ เพราะเข้ากันได้กับทฤษฎีของตน
- อย่ายึดถือ เพราะมองเห็นรูปลักษณะน่าเชื่อ
- อย่ายึดถือ เพราะนับถือว่า ท่านสมณะนี้เป็น
ครูของเรา

เมื่อใด ท่านทั้งหลายรู้ด้วยตนเองว่า ชรรณหเหล่านี้ เป็นอกุศล ชรรณหเหล่านี้มีโทษ ชรรณหเหล่านี้วิญญูชน ตีเตียน ชรรณหเหล่านี้ใครยึดถือปฏิบัติถึงที่แล้ว จะนำไป เพื่อมีโชประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความทุกข์ เมื่อนั้นท่าน ทั้งหลายพึงละเสีย ฯลฯ เมื่อใดท่านทั้งหลายรู้ด้วยตนเอง ว่า ชรรณหเหล่านี้เป็นกุศล ชรรณหเหล่านี้ไม่มีโทษ ชรรณห เหล่านี้วิญญูชนสรรเสริญ ชรรณหเหล่านี้ใครยึดถือปฏิบัติ ถึงที่แล้ว จะนำไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุข เมื่อนั้นท่านทั้งหลายพึงถือปฏิบัติบำเพ็ญ (ชรรณหเหล่านั้น)

เกสปุตติยสูตร

อ.จ. ด.ก. ๒๐/๕๐๕/๒๔๑

คำนำ

‘พุทธศาสนากับความเชื่อทางวิทยาศาสตร์’ นี้ ตีพิมพ์ครั้งแรกในหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ คุณหญิงทองดีธรรมาทรังสิริ เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๒๘ และรวมเล่มอยู่ใน ‘พยับแดด’ เรื่อยมา เพิ่งดำริแยกพิมพ์เป็นเอกเทศครั้งนี้เป็นครั้งแรก เพื่อความสะดวกสำหรับท่านที่สนใจ นำไปใช้เป็นหนังสือประกอบการศึกษา

ท่านที่มีหนังสือ ‘พยับแดด’ แล้ว จะได้ไม่ต้องเสาะหาหนังสือเล่มนี้ ด้วยเข้าใจว่าเป็นเล่มใหม่

คุณประโยชน์ที่พึงมีจากหนังสือนี้ ขอน้อมถวาย เป็นปฏิบัติบูชาต่อพระพุทธศาสนา รวมทั้งพ่อแม่ครูอาจารย์ ที่อบรมสั่งสอนมา

อมรา มลิตา

๑๘ มกราคม ๒๕๓๑

๙๔ ถนนศรีบำเพ็ญ

ทุ่งมหาเมฆ กทม. ๑๐๑๒๐

พุทธศาสนากับความเชื่อทางวิทยาศาสตร์

ณ โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย

วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2528

ครูดีใจที่ได้มาพูดกับพวกคุณในวันนี้ และยังชื่นใจอย่างที่สุดที่ทราบว่า พวกคุณอุตสาหะตั้งใจมาฟังกัน เพราะบังเอิญวันนี้ตรงกับเทศกาลตรุษ ครูจะพยายามทำให้ดี ค้ำคุณค่าที่ได้อุตสาหะเสียสละตั้งใจมาฟังกัน

อาจารย์ตั้งประเด็นไว้ว่า พุทธศาสนามีเหตุมีผล เป็นวิทยาศาสตร์ หรือเป็นเรื่องเลื่อนลอย หลายคนอาจสงสัยต่อไปว่า ศาสนาจำเป็นต่อเราอย่างไร เพราะวิชาที่เราเรียน เป็นต้นว่าวิชาคำนวณ วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาทั่วไปอะไรต่อมิอะไรหลายอย่าง เราก็พอมองเห็นประโยชน์ที่จะนำมาใช้ได้ แต่ศาสนานี้ยังมองไม่เห็นประโยชน์ชัดเจน

ถ้าเราค่อยๆ คิดดู ก่อนที่จะเข้าใจและเห็นประโยชน์ของศาสนาได้ เราต้องรู้จักเสียก่อนว่า ในตัวของเรา ใจอยู่ที่ตรงไหน ใจและกายสัมพันธ์กันอย่างไร

ร่างกายของเราที่เห็นนั่งกันอยู่เป็นแต่ละคน แต่ละคน มีชื่อเรียกขานให้รู้ว่าใครเป็นใครนั้น แท้ที่จริงทาง พุทธศาสนอาธิบายว่า ประกอบไปด้วยธาตุสี่ชนิด คือ ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม ธาตุไฟ ถ้าพูดทางภาษาชีววิทยา ก็ว่า ร่างกายประกอบขึ้นด้วยเซลล์ ซึ่งเป็นหน่วยชีวิต มี ดินมีน้ำบรรจุอยู่ ส่วนที่เป็นดิน คือส่วนที่ขยันแข็ง ได้แก่ นิวเคลียส เป็นต้น ถ้าคุณไม่เชื่อว่าร่างกายเราเป็นดิน เย็นนี้เวลาไปอาบน้ำ ฟอกสบู่ถูขี้โคล สักเกตดูขี้โคลที่ ออกมา ดินชัดเจนเลย ขี้โคลก็คือเซลล์ผิวหนังของเรา ที่ตายแล้วหลุดออกมา คอยสังเกต พิจารณาเช่นนี้ทุกๆ วัน ใจจะเห็นจริงๆ ว่า เรามาจาก ดิน

ส่วนที่เป็น น้ำ เล่า อยู่ตรงไหน น้ำก็อยู่ในเซลล์ ส่วนที่เหลวคล้ายวุ้นไหลไปมาได้ เรียกว่าไซโตพลาสซึม หรือในน้ำเหลือง น้ำปัสสาวะ น้ำมูก น้ำลาย เป็นต้น เราเห็นชัดเจนว่า ร่างกายต้องกินน้ำเข้าไปทุกวันทุกวัน เพื่อทดแทนน้ำที่ระเหยไปทางเหงื่อ หรือถูกเททิ้งไป ทางปัสสาวะ

ลม ก็คือลมที่หายใจเข้าไป ถ้าเมื่อไหร่ก็ตาม เรา หายใจหายใจ เราตายทันที ลมเป็นธาตุที่สำคัญสำหรับการดำรงชีวิต รักษาร่างกายให้คงเป็นปกติไม่เน่าไม่เปื่อย **ไฟ** คือความร้อนที่เกิดจากการเผาผลาญสารอาหาร

ทำให้ร่างกายอบอุ่นอยู่ได้ ถ้าไปจับคนที่เป๋นลมหรือคนตาย จะพบผิวหนังเย็นซีด บางครั้งเราตัวร้อนไม่สบาย เมื่อรับประทานยาลดไข้ให้เห็ง้อออกแล้ว ตัวเราจะเย็น อากาศผิดปกติเหล่านี้เกิดจากธาตุไฟในร่างกายผิดปกติ

ถ้าไม่ปลงใจเชื่อ ลองนึกถึงน้ำในลำคลองที่เน่าสาเหตุที่น้ำเน่า เป๋นเพราะอากาศถ่ายเทไม่เพียงพอ เราทิ้งสิ่งเป๋นตเป๋นลงไปในแม่น้ำลำคลอง จนทำให้อากาศไม่สามารถถ่ายเทผ่านลงไปใน้ำได้ ถ้าเมื่อใดแม่น้ำลำคลองเหล่านี้ได้รับการถ่ายเท หรือพ่นอากาศลงไป ความเน่าจะหมดไป ร่างกายของเรา ก็ทำนองเดียวกัน ถ้าเมื่อไรลมหายใจถ่ายเทไม่สะดวกเพียงพอ มันก็เริ่มเน่า หรือเวลา มีบาดแผล น้ำเลือดน้ำเหลืองเกรอะกรัง ออกซิเจนจากเม็ดเลือดแดงถ่ายเทไปสู่เซลล์ไม่สะดวก แผลก็เน่า ถ้าติดเช็อด้วยก็มีน้ำหนองขึ้นมา

เมื่อพิจารณาอย่างนี้แล้ว จะเห็นว่า พุทธศาสนา กับวิทยาศาสตร์เป๋นอันเดียวกัน เพราะ *ธรรมคำสอน* ของพุทธศาสนา คือความจริงที่ปรากฏอยู่โดยธรรมชาติซึ่งเราจำกัดเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับกายและใจ เพื่อให้ใจเห็นสิ่งทั้งปวงตามเป๋นจริง จะพูดอีกนัยหนึ่งว่า พุทธศาสนา คือวิทยาศาสตร์ว่าด้วยธรรมชาติของใจ ก็คงไม่ผิด ส่วนวิทยาศาสตร์ทั่วไป ว่าด้วยธรรมชาติของสิ่งภายนอก

ที่เรานึกว่าเรวิเศษ แตกต่างจากสิ่งทั้งหลายทั้งปวง จากต้นไม้จากสัตว์ เป็นเพราะเราไปยึด เข้าใจผิด ตามที่กิเลสพาให้เข้าใจ จริงๆ แล้วมันเหมือนกัน ธาตุน้ำ ในร่างกายของเราก็เหมือนน้ำในแม่น้ำลำคลอง เราเองก็เหมือนสัตว์ทั้งหลาย พอหยุดหายใจ ลมถ่ายเทไม่ได้ น้ำในตัวเรา เป็นต้นว่า น้ำเลือด น้ำเหลือง น้ำในเซลล์ทั้งหลายทั้งปวงเริ่มเน่า พอเน่าแล้ว ก็เกิดฟองอากาศ ดันส่วนที่เป็นดินให้พังไป จนในที่สุด ก็กลับไปเป็นดิน คลุกเคล้ากับแผ่นดินอีก ถ้าคุณยังไม่เห็นตามนี้ ลองนึกต่อไปว่า เมื่อแม่ของเราตั้งท้องเราขึ้นมา เรามาจากไหนเล่า? เรามาจากไขในรังไข่ของแม่ ที่มีเชื้อของพ่อเข้าไปผสม เมื่อผสมกันแล้วมีปฏิสนธิวิญญานคือใจมาอาศัย ทำให้เจริญเติบโต แบ่งตัวเป็นตัวเด็กขึ้นมา คุณอาหารผ่านรกทางสายสะดือมาเลี้ยงตัว

อาหารเหล่านี้มาจากไหน ก็มาจากอาหารที่แม่กินเข้าไป ซึ่งก็มาจากแผ่นดิน แผ่นน้ำ เป็นต้นว่า เมล็ดข้าว ผัก หญ้า หรือเนื้อสัตว์ทั้งหลายเหล่านี้ล้วนมาจากดินทั้งสิ้น ต้นข้าวเจริญเติบโตขึ้นมาได้ ก็ต้องดูดปุ๋ยดูดน้ำจากดินขึ้นไป แล้วนำไปสังเคราะห์จนกระทั่งเป็นรวงข้าว เป็นเมล็ดข้าว ให้เราเอามาหุงเป็นอาหาร สวาไปจนถึงต้นตอ ก็เป็นดินกับน้ำ สัตว์มีชีวิตเติบโตใหญ่มาได้ก็อาศัย

ผักหญ้าหรือเนื้อสัตว์ด้วยกันเป็นอาหาร สรุปลแล้ว เนื้อสัตว์ก็คือดินกับน้ำอีกนั่นแหละ

สัตว์ทั้งหลาย พืชทั้งหลาย ก็มีที่มาอย่างนี้ ส่วนตัวเรา แทนที่จะใช้รากดูดเอาน้ำเอาปุ๋ยขึ้นมาจากพื้นดินแบบต้นไม้ทั้งหลาย ก็ใช้ปากแทน กินเข้าไป ใส่เข้าไปเลยเปลือไปว่า เราวิเศษ แตกต่างจากสัตว์อื่นๆ จริงๆ แล้ว ไม่ได้วิเศษดอก เราก็เป็นสิ่งที่มีชีวิตชนิดหนึ่งในโลกนี้เหมือนสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ทั้งหมดนั่นเอง

เมื่อทราบแล้วว่าร่างกายมีที่มาที่ไปอย่างนี้ ครั้นหยุดหายใจ เกิดการเน่าเปื่อย กลับไปเป็นดินตามสภาพดั้งเดิม ดินอันนั้นก็ปะปนคลุกเคล้าอยู่ในแผ่นดิน กลับมาเป็นอาหารของพืชและสัตว์ใหม่ แล้วไปหล่อเลี้ยงคนคนใหม่ต่อไป หมุนเวียนอยู่อย่างนี้ไม่จบไม่สิ้น

ถ้าชีวิตมีความหมายเพียงแต่ร่างกายที่เป็นดิน น้ำ ลม ไฟ ก็คงไม่มีเรื่องยุ่งยาก ไม่มีสงคราม ความโกรธแค้นต่อกัน ทำลายล้างผลาญกันและกัน ชีวิตยังมีอะไรอีกอันหนึ่งที่เรียกว่า ใจ ใจอันนี้อยู่ที่ไหนเล่า

ใจไม่ได้อยู่ที่สมอง เราไปเข้าใจผิด คิดว่า สมองทำให้เรามีปัญญา ทำให้เราเก่ง หรือไม่เก่ง ทำให้เราประสบความสำเร็จหรือไม่สำเร็จ จริงๆ แล้วไม่ใช่ มีธาตุอีกธาตุหนึ่งที่เป็นพลังงาน ธาตุดินและน้ำเป็นสสาร

ลม และไฟเป็นพลังงาน เมื่อใดที่ระบบหายใจไม่ทำงาน เราไม่สามารถหมุนเวียนลมจากอากาศภายนอกเข้าไป ถ่ายเทให้ร่างกายได้ ลมและไฟในตัวเราก็ดับ ดังนั้นจาก ความรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ที่เรียนมา ตัวเราเป็นสสาร และ นอกจากสสารแล้ว ยังมีอีกส่วนหนึ่งที่เป็นพลังงาน ท่าน เรียก อมตธาตุ หรือ ธาตุรู้ ธาตุนี้คือใจของเรา

ใจจึงมีคุณลักษณะเหมือนพลังงานทั้งหลายใน โลก ที่คุณเรียนในวิชากลศาสตร์ พลังอันนี้ไม่มีวันสูญ หาย แดกทำลาย ไม่เกิด ไม่ตาย เช่นเดียวกับพลังความ ร้อน พลังแสงสว่าง

ถ้าคุณเอาน้ำเย็นใสในกาต้มน้ำ แล้วเอาไปตั้งบน ไฟ กาน้ำก็ปิดสนิท เมื่อต้มไป ต้มไป ความร้อนเข้าไป สู่หน้าจากทางไหน จึงทำให้น้ำซึ่งแต่เดิมคุณเอาน้ำจุ่ม ลงไปได้ ครั้นตั้งไว้บนไฟถึงจุดเดือด คุณเอาน้ำจุ่มลง ไป นิ้วคุณพองแน่ เพราะน้ำเย็นกลายเป็นน้ำที่มีความ ร้อน 100°ซ. อยู่ในนั้น ความร้อนทะลุไปที่คุณปิดฝาสนิท เข้าไปได้ได้อย่างไร

ใจที่เป็นพลังรู้ก็มีคุณลักษณะอย่างนั้น สามารถ ทะลุอะไรๆ ไปได้ ถ้าเราฝึกใจของเราให้มีมโนมยิทธิ คือ มีฤทธิ์ทางใจเหมือนหนังกำลั่งภายใน เราจะทะลุประตู ห้องนี้ไปก็ได้ หรือเราอยู่ที่นี้ จะไปปรากฏกายขึ้นที่อเมริกา

ก็ทำได้ พลังรู้นี้มีความสามารถอนอกอนันต์ ไปได้รอบจักรวาลในพริบตาเดียว เพียงแค่เราตั้งใจคิด

คุณลองนึกถึงเวลาที่คุณคิดอยากอะไร เป็นต้นว่าคุณดูภาพยนตร์สารคดีเกี่ยวกับประเทศนอร์เว เห็นพระอาทิตย์เที่ยงคืน คุณคิดชอบใจ อยากไป ใจก็ไปถึงตรงนั้นแล้ว ในอาณาจักรของใจ ไม่มีระยะทาง ไม่มีกาลเวลา เพียงตั้งใจคิดก็ปรากฏ ณ ที่นั้น และเป็นได้เช่นนั้นจริง

พลังรู้จึงเป็นพลังที่ยอดเยี่ยม เหนือกว่าพลังใดๆ ทั้งหมดในโลกนี้ จะบันดาลให้อะไรเกิดขึ้นมา ดีที่สุดก็ได้ ชั่วที่สุดก็ได้ ไม่มีอะไรที่จะเร็วไปยิ่งกว่าใจของมนุษย์ที่ไม่ได้ฝึก ทั้งป่าเถื่อน คึกคะนองยิ่งกว่าอะไรทั้งหมด แต่ถ้าได้ฝึกดีแล้ว ก็ดียอดเยี่ยมกว่าสิ่งที่มีค่าทั้งหลาย อย่างจิตใจของพระพุทธองค์ ท่านยังความร่มเย็น ยังแต่สิ่งที่เป็นความผาสุก ดึงาม ให้บังเกิดแก่โลกทั้งสาม ทำให้คนทุกข์ยาก ที่หาทางออกไม่ได้ ที่จองเวรจองกรรม ตามล้างตามผลาญซึ่งกันและกัน เกิดความเข้าใจถูกต้องตามสภาพเป็นจริง ทำให้ใจสงบสุข มีความหมายขึ้นมาได้

เมื่อทราบว่ ตัวของเราประกอบไปด้วยสสาร คือร่างกาย และพลังงานคือใจแล้ว เราก็มาพิจารณาต่อไปว่า กายกับใจมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

กายก็เหมือนกับหุ่นกระบอก ต้องมีคนชัก ใจก็คือตัวชัก ชักว่าจะให้กายไปทำอะไร จะให้กายคิดอย่างไร พูดอย่างไร ถ้าคนชักไม่มีศีล ไม่มีธรรม ไม่มีหลักยึดเหนี่ยวในใจ นึกอยากโกงใครก็โกง นึกอยากทำอะไรก็ทำได้ เช่นวันก่อนนั้น มีคนมาเล่าให้ครูฟังว่า ที่มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง นักศึกษาคนหนึ่งขับรถมา มองหาที่จะจอดรถ บังเอิญตรงที่ร่วม มีรถคันอื่นๆ จอดเต็มหมดแล้ว นักศึกษาผู้นั้นลงจากรถของเขา จัดแจงเข็นรถที่จอดอยู่ในที่ร่วมให้เคลื่อนไปอยู่กลางแดด แล้วเอารถของตัวเองเข้าไปจอดในร่มแทน

ลองตรองดูเถิดว่า ถ้าไม่มีหลักธรรมในจิตใจ ทุกคนก็จะประพฤติ是这样นี้ และถ้าทุกคนทำอย่างนี้ โลกจะอยู่เป็นสุขได้อย่างไร

สมมติบ้านของเราไม่มีรั้ว ใครนึกอยากเข้ามาปลูกต้นไม้ในที่ของเรา เขาก็เดินเข้ามาปลูก หรือเรากำลังกินข้าวอยู่ เขารู้สึกว่าข้าวคงอร่อย เขาอยากกินบ้าง ก็ถือวิสาสะยกจานข้าวของเราไปกินหน้าตาเฉย ถ้าเป็นอย่างนี้ คุณจะอยากอยู่ในบ้านเมืองนี้หรือไม่ แน่نون ไม่มีใครอยากอยู่เลย

เราจึงต้องมาทำความรู้จักกับศาสนา เมื่อรู้จักศาสนาแล้ว จะเชื่อมั่นศรัทธา ปฏิบัติตามแค่ไหน เพียงใด

ก็อยู่ที่ว่า เราลงใจเชื่อหลักกรรมหมดหัวใจหรือไม่ ถ้าเราคิดว่า ศาสนาเป็นเรื่องเลื่อนลอย เพื่อผัน เป็นเรื่องที่ทำนุหลอกคนโง่ๆ ให้ประพฤติตาม ถ้าคิดทำนองนี้ เราก็ไม่ศรัทธา ปากเราบอกว่า ใช่แล้ว ฉันทับถือพุทธศาสนา แต่เวลาที่เราเห็นตัวอะไรที่ไม่ถูกใจ ก็ตีหัวมัน หรือฆ่ามันเสียเลย เราไม่เข้าใจว่า ทำไมการฆ่าชีวิตใดๆ จึงเป็นบาป เป็นความผิดร้ายแรง ลองสมมติดูว่า ถ้ามีสัตว์อะไรที่ตัวใหญ่อยู่อย่างเรา และตัวเราเองเล็กเท่ามด เป็นต้นว่า มียักษ์หลงเข้ามาในโลกนี้ มันไม่พอใจที่คุณเดินเกะกะทางของมัน ก็เลยเอามือขยี้คุณเสีย คุณจะชอบหรือไม่ คุณก็คงตกใจและประสาทผวา ด้วยไม่ว่ายักษ์จะเอามือมาขยี้คุณเมื่อไร

สัตว์ทั้งหลายต่างก็มีหัวใจเหมือนเรา หลักของพระพุทธศาสนามีที่มาอย่างนี้เอง กฎหมายนั้นปกป้องได้แต่เฉพาะคนด้วยกัน เรามีกฎหมายว่า การฆ่าคนเป็นความผิด จะถูกลงโทษตั้งแต่ตัดสินจำคุก หรือประหารชีวิตให้ตายตกไปตามกัน แต่ไม่เห็นมีกฎหมายบอกว่า การฆ่าสัตว์จะถูกลงโทษจำคุก หรือถูกฆ่าให้ตายไปตามกัน เห็นจะเป็นเพราะว่า เรามองแต่ตัวของเรา ตัวเราเป็นอย่างไร เราแข็งใจ ผันใจ เมื่อแผ่ออกไปอีกนิด แทนที่จะรักแต่ตัวเอง เรารักคนอื่นคนอื่นด้วยเช่นกัน

ใจที่ไม่มีกรรม พอไม่ใช่เรา ไม่ใช่ความผิดที่จะ
ถูกลงโทษ เป็นอันหมดความหมาย พระพุทธเจ้าไม่เห็น
อย่างนั้น พระพุทธเจ้าเห็นว่าใจทุกดวง ไม่ว่าจะเป็
นใจมด ใจปลวก หรือใจอะไรก็ตาม ล้วนมีความรู้สึกนึกคิด
เหมือนเราทั้งนั้น เราคิดอย่างไร ต่อให้ชิวะนั้นเล็ก ชิวะ
นั้นเื่องเซ่อ ต่ำต้อยพิกลพิการเพียงใดก็ตาม มันรู้สึกได้
เหมือนเรา เจ็บปวดเหมือนเรา อยากสุขเหมือนเรา ถ้า
ระลึกได้แบบนี้แล้ว ใจของเราจะเป็นใจที่มีเมตตา ใจ
ของเราจะเป็นใจที่อ่อนโยน ไม่เห็นแก่ตัว ไม่คับแคบ
เพราะเมื่อจะทำสิ่งใดต่อชีวิตอื่น เรานึกตามตัวเองทุก
ครั้งว่าถ้าใครมาทำอย่างเดียวกันนี้กับเรา เราจะชอบหรือ
ไม่ ถ้าตอบว่าไม่ชอบ เมื่อเราไม่ชอบ เราก็ไม่ไปทำกับ
ผู้อื่น

ใจที่เป็นธรรม ใจที่เชื่อในศาสนา คือใจที่ไม่คิด
เบียดเบียนผู้อื่น เป็นใจที่รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา เมื่อเอา
ใจเขามาใส่ใจเรา อะไรที่เราไม่ชอบ เราซื้อสัตย์ต่อตัว
เอง ถ้าเราไม่ชอบคนอื่นก็ไม่ชอบ เราก็ฝืนไม่ทำ เมื่อ
ใจรู้จักที่จะฝืน มีความระงับยับยั้ง เหมือนน้ำ ถ้าคุณ
เทน้ำหนึ่งแก้วลงไปบนโต๊ะตัวนี้ น้ำจะไหลไปทางโน้น
ทางนี้ ทางนั้น ไม่เป็นทิศเป็นทาง ทำให้ไม่เหลือกำลัง
หรือคุณค่าอะไรเลย แต่ถ้าคุณกั้นเขื่อนกั้นทำนบไว้ แล้ว

เอาน้ำแต่ละแก้ว แต่ละแก้ว ใส่ลงไปในการทำงาน จนได้ระดับพอสมควร คราวนี้ลองเจาะรู ทำให้ทำงานบรวักดูบ้าง เวลานั้นน้ำไหลเร็วทำงานออกมา น้ำจะพุ่งแรง สามารถทำให้อะไรที่ขวางหน้าพังพินาศได้ อย่างเช่นเราเคยอ่านข่าวเขื่อนพัง เป็นต้น

ใจก็เหมือนกัน ใจที่ได้หัดให้รู้อยู่กับขณะเฉพาะหน้า ผักฝืนให้มีวินัย มีความรับผิดชอบได้แล้ว จะเป็นใจที่มีกำลัง เอาไปใช้ทำประโยชน์อะไรก็ได้ เหมือนน้ำที่มีงานบกกันรักษาไว้ เราสามารถนำพลังน้ำที่เก็บเอาไว้ นั้นไปปั่นเครื่องจักร ให้เกิดเป็นกระแสไฟออกมา เราก็มีไฟใช้ โดยไม่ต้องเปลืองเชื้อเพลิง เราไม่มีบ่อน้ำมันเราก็ใช้พลังน้ำมาทำประโยชน์ทดแทนได้

หลักของพุทธศาสนา คือ การฝึกอบรมใจให้เกิดปัญญา รู้โลกตามสภาพเป็นจริง วิทยาศาสตร์ คือ วิชาที่กล่าวถึงความจริงต่างๆของธรรมชาติ หรือโลกนั่นเอง

การฝึกใจก็มีขั้นตอน ก่อนจะเกิดปัญญาได้ ต้องฝึกสติ คือก่อกำหนดให้เกิดเสียก่อน มิฉะนั้นใจจะไหลเปะปะ คิดเรื่องนั้นนิด เรื่องนี้หน่อย ฟุ้งซ่านหาความสงบนิ่ง เป็นสมาธิไม่ได้ เหมือนน้ำที่ไม่มีงานบก ไหลทิ้งเสียไปโดยเปล่าประโยชน์

ใจของผู้ที่ได้ฝึกดีแล้ว จะมีกำลังเหนือผู้ไม่ได้ฝึก

อาจจะกดให้ผู้อื่นคล้อยตามได้ หรือเป็นผู้นำที่เก่ง คุณ
ฝูงชนให้มีความคิดเห็นสนับสนุนตามที่เขาปรารถนา ทั้ง
นี้เพราะผลของการฝึกฝนก่อให้เกิดพลัง

เราอยากเป็นอย่างนั้นบ้าง ก็เริ่มฝึกอบรมใจของ
ตน ครูเชื่อว่าพวกคุณคงดูหนังกำลังภายในกันทั้งนั้น จอม
ยุทธทั้งหลาย แต่ละคนที่เก่งขึ้นมาได้ เขาทำอย่างไร เขา
ต้องฝึก ไม่มีใครเลยเก่งขึ้นมาโดยที่นิ่งอยู่เฉยๆ แล้วก็มี
สิ่งมหัศจรรย์มาทำให้เขาเก่งขึ้นในพริบตาเดียว เขาต้อง
พากเพียร เอาจริงเอาจังฝึก ฝึกจนชำนาญ เราก็เหมือน
กัน ถ้าเราอยากเก่ง เราอยากเก่งในสิ่งใด เราต้องฝึกฝน
ตัวเอง ฝึกบ่อยๆ ฝึกเยอะๆ ชั่วโมงบิณยั้งเยอะเท่าใด ยิ่ง
เกิดความชำนาญชำนาญ เช่น ขี่จักรยาน ถ้าปีหนึ่งเราขี่
หนหนึ่ง ขี่แล้วก็สายไปชนโน่นชนนี่ชนนั้นอยู่เรื่อย แต่
ถ้าเราขี่ทุกวันๆ อีกหน่อยแทบจะหลับตา เราก็ขี่ไปได้
ความชำนาญเกิดขึ้นมาอย่างนั้น

ใจของคนเราก็เหมือนกัน อยากรู้อยากเป็นอะไร ฝึกฝน
ทำสิ่งนั้นทุกบ่อยทุกบ่อยเสมอๆ อย่าไปผลัดว่า ไม่เป็นไร
วันนี้ช่างมันก่อนเถอะ ถ้ามีข้อบกพร่องอย่างนี้ ก็เป็นอันฝึก
ไม่ได้ หรือฝึกแล้วไม่ได้ผลเท่าที่ควร

เราอยากให้ตัวเรามีความชำนาญในสิ่งใด เราต้อง
ฝึกอยู่เรื่อย ไม่ละไม่ถอย และต้องเด็ดเดี่ยวเข้มแข็งกับ

ตัวเอง เราต้องเป็นผู้ควบคุมตัวเราเอง ไม่ให้ผลัดว่า ช่าง
หัวมัน ข้อยกเว้นมีไม่ได้ในการฝึกใจ เราต้องชื้อตรงกับ
ตัวเอง ต้องมีความรับผิดชอบ ถึงเวลาทำอย่างนั้น ก็
ต้องทำอย่างนั้น ทำแล้วต้องไม่มีการโกงตัวเอง ทำไม่ได้
ก็ยอมรับโดยหน้าชื่นว่าไม่ได้ แล้วพากเพียรพยายามทำ
ให้ได้ จึงจะเกิดผลจริงจัง

ถ้าเราเห็นความสลักสำคัญ เห็นว่า ศาสนาเป็น
เหมือนการปลูกต้นไม้ ใจของเราคือต้นไม้ เมื่อต้นไม้งอก
ขึ้นมาแล้ว ไม่มีหลักผูก เดี่ยวมันก็จะเลยไปทางโน้น เลี้ยว
มาทางนี้ พอโตขึ้นก็เป็นไม้ที่คด จะเอาไปเลื่อยทำกระดาน
ปลูกบ้านก็ไม่ได้ ตกลงต้องเอาไปทำเป็นฟืนทิ้งเสียเปล่าๆ

เมื่อรู้เช่นนี้ เราก็ เอาศาสนธรรมมาเป็นไม้หลัก
แล้ว เอาใจของเราผูกเข้าไว้ ผลที่สุดก็ จะได้ต้นไม้ที่ตรง
ดีมีประโยชน์ พอต้นไม้ลำต้นตรง แข็งแรงดีแน่ๆ แล้ว
ถึงจะเอาไม้หลักออกไป ใจก็ไม่เลี้ยว คดตามอารมณ์
ตามความอยากที่ไม่มีเหตุผล ไม่มีฝั่ง มีฝายอีกแล้ว เพราะ
ใจที่ได้รับการฝึกฝนเริ่มแข็ง เป็นระเบียบพอที่จะทรงตัว ด้าน
ทานความเย้ายวนต่างๆอยู่ได้ เป็นเหมือนไม้ที่เมื่อเจริญ
ต่อไป จะมีลำต้นตรงสวยงาม มีประโยชน์ เอาไปใช้
ทำอะไรก็มีคุณค่า ตรงกันข้าม ถ้าเราปล่อยให้เป็นไป
ตามบุญตามกรรม ตามลมเพลมพัด มันก็มีผลอย่างที่เรา

ว่าไปแล้ว คือจะเอาไปทำอะไร..อ้าว ตรงนี้คิดไปเสีย
แล้ว ทำแผ่นกระดานหรือทำภาชนะก็ไม่ได้ ในที่สุดต้อง
ทำเป็นพื้น หรือทิ้งให้เกะกะ คนผ่านไปผ่านมาบ่นว่า
ขวางทาง เขาเดินไม่ได้ เรื่องมันเป็นอย่างนี้

ถ้ามาปฏิบัติศาสนธรรม รักษาศีล ไม่ยิงนกตก
ปลาฆ่าสัตว์ตัดชีวิตแล้ว เพื่อนจะหัวเราะว่า ไอ้หน้า
ตัวเมีย ไม่ได้ความ ถ้าเรายังไม่เข้าใจแก่นธรรมจริงๆ
เราก็จะหวั่นไหวไปตามคำพูดเหล่านั้น แต่ถ้าเราเข้าใจ
เห็นด้วยปัญญาว่า ทุกสัตว์ทุกบุคคลมีใจที่ไม่ปรารถนา
ความทุกข์ ความเจ็บปวด เราไม่ยอมให้ใครทำทุกข์ให้
เรา เราก็ระวัง ไม่ทำเช่นนั้นกับผู้อื่น ใครจะหัวเราะ
ขบขัน หรือวิพากษ์วิจารณ์อย่างไร ก็ไม่หวั่นไหว เคย
มีตัวอย่างให้เห็นว่า *อะไรก็ตามที่เราทำเอาไว้ สิ่งนั้นจะ
กลับมาสสนองตอบเรา*

ผู้ป่วยรายหนึ่งเล่าให้ฟังว่า เมื่อเด็กๆ เธอซุกซน
เห็นจิ้งจกที่มีไข้อยู่ในท้องจะตะครุบจับมาหงายท้องไว้
แล้วใช้นิ้วคีตท้องที่โตใส่นั้น ผลคือจิ้งจกท้องแตกนับไม่
ถ้วน พอโตขึ้น เธอเจ็บป่วยเข้าโรงพยาบาล ถูกผ่าตัด
ช่องท้อง ครั้งนี้เป็นครั้งที่แปดแล้ว ทำให้เธอเกิดสำนึก
ว่า จิ้งจกเหล่านั้นคงเจ็บปวด ทุกข์ทรมานอย่างนี้ หรือ
ยิ่งกว่านี้

อีกรายเล่าว่า สมัยเด็ก เพื่อนๆชวนให้จับเต่ามา
ย่าง โดยก่อกองไฟแล้วช่วยกันเขี่ยเต่าเป็นๆให้เดินเข้าไป
ในกองไฟ เต่าคลานออกมา ก็คอยใช้ไม้เขี่ยกลับเข้าไป
จนกระดองหน้าอกของเต่าไหม้หลุดออกมา ครั้นเป็น
หนุ่ม ไปทางไร่ เฒ่า เพื่อพลิกดิน เกิดเหตุบังเอิญ ลม
หวนพัดเปลวไฟมาลุกติดเชื้อที่เปื้อนน้ำมัน กว่าจะดับ
ได้ หน้าอกถูกไฟลวกเป็นแผลลึก ได้รับความเจ็บปวด
ทุกข์ทรมานอย่างยิ่ง ครั้นรักษาหายแล้วมีรอยแผลเป็น
เหมือนกระดองของเต่า

หัวใจของพุทธศาสนาสอนอยู่อย่างเดียวกันคือของทุก
อย่างมาแต่เหตุ ถ้าไม่มีเมล็ดมะม่วง ต้นมะม่วงก็งอกขึ้น
มาไม่ได้ ถ้าไม่มีไอน้ำไปลอยตัวสะสมเป็นก้อนเมฆ ฝน
ก็ตกไม่ได้ ของทุกอย่างต้องมีเหตุจำเพาะของมัน ถ้าไม่
มีเหตุสมควรแล้ว อะไรจะเกิดขึ้นมาโดยปาฏิหาริย์ไม่ได้
ท่านจึงสอนให้เราละเอียดรอบคอบ เจริญสติปัญญาให้
กำกับอยู่กับใจ จะทำอะไรลงไปแต่ละอย่าง ไม่ว่าจะ
เป็นด้วยกาย ด้วยวาจาด้วยใจ หรือด้วยความคิด ก็เปรียบ
ได้กับการหว่านเมล็ดพันธุ์ต่างๆ ลงไปในนา ใจของเรา
คือพื้นนา ถ้าเอาเมล็ดพันธุ์ไม่ดีหว่านลงไป สมมติเรา
หว่านหนามพุงดอลงไป อีกสักหน่อยต้นพุงดอก็งอกขึ้น
มาเต็มที่นาของเรา พอเราเดินไปทางไหน หนามพุงดอ

ก็เกี่ยวเราไปเรื่อย ทำนองเดียวกับผู้ที่ทำความไม่ดี ตัว
ของเขาก็จะตกระกำลำบากจากผลของความไม่ดีนั่นเอง

ถ้าเราทำความดี ก็เหมือนเราเลือกพันธุ์เมล็ดที่ดี
เป็นต้นว่า เม็ดมะม่วงหาวมะยมมาปลูก พอมะม่วงโต
ออกลูก เราก็ได้กิน ได้เก็บไปขาย ชื่นใจ คุ่มเหนียว
เมื่อความดีที่ทำสัมฤทธิ์ผล เราก็มีความสุข

ตอนนี้เป็นเวลาที่คุณต้องมาเล่าเรียน ศึกษา
หาวิชาความรู้ เราก็ต้องตั้งใจเล่าเรียน ไม่ใช่ร่างกายอยู่ใน
ห้องนี้ แต่ปรากฏว่าใจทะลุผ่านฝาห้องออกไปดูเขาเล่น
หุเล่ไม่ได้ยินเสียงที่ครูพูด หรือเสียงที่จะเป็นประโยชน์
ต่อตัวเอง เพราะมัวแต่จดจ่อใจทั้งใจลงไปอยู่ที่สนามข้าง
ล่างเสียแล้ว ถ้าเป็นอย่างนั้น ตัวเรานั่งอยู่ที่จริง แต่มัน
ตายแล้ว เพราะว่าศพคนตายแล้ว ไม่มีจิตใจอยู่ด้วย เอา
ไปตั้งไว้ที่ไหน ก็ตั้งอยู่อย่างนั้น คิดอะไรไม่ได้ ฟังอะไร
ไม่รู้ ไม่ได้ยินทั้งสิ้น ถ้าเราทำให้ตัวกับใจของเรากระจัด
กระจายแตกแยกกัน ก็เสียสตาบิลิตี้ของพ่อแม่เปล่าๆ ไม่
ได้ประโยชน์อะไรเลย พอถึงเวลาสอบ ก็ไม่ทราบว่าจะ
สอบนั้นครูได้สอนไว้ว่าอย่างไรบ้าง

ถ้าเห็นจริงตามที่ครูอธิบายมานี้ ก็จะเกิดความรับผิดชอบ
อะไรก็ตามที่ได้รับมอบหมายให้มาทำ ก็จะได้
เอาทั้งตัวทั้งใจมารวมทำด้วยกัน ไม่ใช่ตัวอยู่ทางหนึ่ง ใจ

ไปอีกทางหนึ่ง อย่างนั้นมันเกิดแรงเสียดสีกัน ลองดู เรา
มีเชือกอยู่เส้นหนึ่ง ถ้าคุณดึงปลายไปทางตู้หลังห้อง ครู
อยู่ทางนี้ก็ดึงทางนี้ ดึงมาทางกระดาน ตกลงเชือกขาด
หรือไม่อย่างนั้น กำลังทางไหนมากกว่าก็ดึงเชือกไปได้
ส่วนมากกำลังฝ่ายชั่วจะชนะ

เพราะอะไร? เพราะเราตามใจตัวเองมาตั้งแต่
อ่อนแต่ออก ตามใจมาโดยอัตโนมัติ ไม่มีใครคิดที่จะฝืน
ตัวเอง

น้ำมีธรรมชาติไหลลงสู่ที่ต่ำเสมอ ใจก็เหมือนกัน
อะไรก็ตามที่ต้องใช้ความเพียรพยายาม ที่ต้องใช้ความ
อดทน ใจไม่ยอมอดทนดอก ถ้าให้เลือกระหว่างทำการ
บ้านกับไปเล่น ทุกคนจะเลือกไปเล่น ไม่มีใครอยากจะ
ทำการบ้าน ครูก็ไม่อยากทำ แต่เพราะครูถูกพ่อแม่สอน
ให้รู้ ให้เข้าใจ และฝึกให้เห็นจริงด้วยตัวเองมาแล้วว่า
เมื่อเรายับยั้งซึ่งใจ ฝืนบังคับใจของตัวถึงจุดหนึ่งแล้ว ผล
ที่บังเกิดขึ้นเป็นความดีความชื่นใจ เราก็เอาความชื่นใจ
อันนั้นมาหล่อเลี้ยง เป็นกำลังใจให้เกิดความอดทน พาก-
เพียร เหมือนอย่างกับเวลาเด็กเล็กๆ จะทำการบ้าน เรา
ก็บอกว่า ถ้าทำการบ้านเสร็จเรียบร้อย จะให้ลูกกวาด
เด็กอยากกินลูกกวาด ก็กัดฟันทำ พอผลดีบังเกิดขึ้น เด็ก
สอบได้ที่หนึ่ง เป็นนักเรียนดี ครูยกย่อง คนชมเชย สิ่ง

เหล่านี้ก็มาทำให้ใจเกิดกำลั่ง ขวนขวาย พากเพียรทำ
ต่อไป เป็นคนดีต่อไป

คนเราย่อมต้องรู้จักให้สินน้ำใจแก่ตัวเอง ให้มีความ
แน่วแน่ มุ่งมั่น ศรัทธา ในสิ่งที่เป็นกุศล ในสิ่งที่เป็น
คุณงามความดี

เมื่อเกิดความรู้พอเป็นรากฐานได้แล้วว่า ศาสนา
เป็นวิทยาศาสตร์โดยแท้ เราก็จะมากล่าวถึงปัญหาที่เขียน
ถาม มาว่า การระลึกชาติ เป็นเรื่องเชื่อถือได้หรือไม่

ก่อนที่จะตอบว่า ระลึกชาติเชื่อถือได้หรือไม่ ขอ
ให้ครุฑถามนิดหนึ่งว่า ถ้าครุฑถาม เมื่อวานนี้คุณมาโรงเรียน
หรือเปล่า คุณตอบได้หรือไม่ คุณตอบครูว่า ครับ ผม
มาโรงเรียน เพื่อนๆ หรือใครๆ ที่ได้ฟังจะคิดว่า คำตอบ
นี้เป็นเรื่องเหลวไหลหรือเรื่องเชื่อถือได้? ทุกคนจะบอก
ว่าไม่เหลวไหล หรือถ้าครุฑถามต่อไปอีกว่า เมื่อปีที่แล้ว
เธออยู่โรงเรียนไหน? คุณยังจำได้แม่นยำ คุณก็ตอบ
ครูว่าอยู่โรงเรียนไตรมิตร ผู้ฟังก็เชื่อถือตรงกัน เห็นเป็น
ธรรมดา เพราะอยู่ในขอบข่ายที่เราระลึกไปในอดีตของเราได้

ในทำนองเดียวกัน ถ้าเรานึกว่าชาตินี้ชาติก่อนก็
เหมือนอย่างกับว่า วันนี้เป็นชาตินี้ เราตื่นขึ้นมาตอนเช้า
คือ เราเกิดมา แล้วเราก็โตขึ้น พอถึงกลางวันเราถึงวัย

กลางคน เข้มแข็ง ตกตอนเย็นเราเหนื่อย เครียด นั่นคือเราแก่ นอนหลับก็เหมือนเราตาย ตกลงผ่านไปหนึ่งชาติ วันรุ่งขึ้นก็เท่ากับเกิดใหม่อีกชาติหนึ่ง มันก็เป็นอย่างนี้ซ้ำแล้วซ้ำอีกอยู่เรื่อย

คนบางคนมีญาณ ระลึกชาติได้ เขาฝึกความจำของเขา ฝึกเจริญสติให้ระลึกนึกได้ว่า ได้ทำอะไรลงไปบ้าง ถอยหลังจากเมื่อครู่นี้ ไปจนเมื่อเช้านี้ เมื่อคืนนี้ เมื่อวานนี้ ไปโดยลำดับ ทุกๆ สิ่งที่ได้ทำลงไป กำหนดตั้งฝังใจจดจำเอาไว้ กำลังของความระลึกรู้ที่ได้ฝึกอบรมปมจนแก่กล้า ทำให้ระลึกชาติได้ เมื่อไรที่เพ่งนึกก็จำได้ อ้อ...ชาติก่อนเคยเป็นลูกคนนั้นคนนี้มา หรือเคยเกิดเป็นสุนัขมา เป็นต้น เหมือนที่ครูถามว่า เมื่อวานนี้คุณมาโรงเรียนหรือเปล่า

บางคนที่ไม่ใส่ใจ ก็อาจนึกไม่ออกว่า เมื่อวานนี้เราหนีไปเที่ยว หรือมาเรียนหนังสือกันแน่ หรือสังเกตในบรรดาเพื่อนฝูงของเรา แต่ละคนก็มีระดับความจำต่างๆ กันไป บางคนจำได้ละเอียดถี่ถ้วน จนกระทั่งว่า ตั้งแต่เล็กๆ ได้ทำอะไรมาบ้าง เป็นอย่างไรบ้าง เล่าได้ความต่อเนื่อง ครบถ้วนดี แต่บางคนจำอะไรไม่ได้เลย จำได้แต่เฉพาะวันนี้เท่านั้น คนที่จำได้เฉพาะวันนี้ จะกล่าวหาคนแรกว่าเพื่อเจ้า คิดเอาเองก็ไม่ได้ เพราะมีผู้

ที่รับรู้เห็นมา เป็นพยานรับรองคำพูดของเขา

ถ้าฟังแล้วยังไม่ปลงใจเชื่อ ลองฝึกตัวเองดูก็ได้ เพราะใจของคนเราเป็นอย่างที่ครูบอกแล้ว ถ้าปล่อยให้ใจชักเย่อกันเรื่อยๆ เช่น นั่งฟังครูพูดอย่างนี้ เกิดแวบไปนึกว่า เย็นนี้จะมีหนังเรื่องอะไรนะ เรานัดเพื่อนเอาไว้ เอ๊ะ นี่เดี๋ยวจะไปทันหรือเปล่า ถ้าชักเย่ออยู่อย่างนี้ เสียงที่ครูพูดก็ผ่านหูซ้าย ทะลุหูขวา กลายเป็นลมพัดผ่านไปเฉยๆ เลยจำไม่ได้ว่าครูพูดอะไรบ้าง เพราะไม่มีสติอยู่ที่ใจ

แต่ถ้าเราหมั่นฝึกฝน เวลาที่ตัวอยู่ตรงนี้ ครูพูดอะไร เอาใจใส่ไว้กับกาย ไม่ให้กระดูกกระดูกไปที่ไหนเลย รับเต็มเม็ดเต็มหน่วย สิ่งที่ได้ยินผ่านหูก็จำได้ ถ้าฝึกไปเรื่อย ความจำนี้จะมีกำลัง แกร่ง เจาะลึกลงไปโดยลำดับ อุปมาเหมือนเราเป็นคนตาสั้น มองเห็นแค่โต๊ะโน้น เรารู้ว่าเราตาสั้น ก็ชวนชวายหาแว่นตามาใส่ ทำให้มองเห็นเลขหน้าต่างออกไป รู้ว่าตรงนั้นมีตึก ถึงจะเห็นไกลแค่นั้นแล้ว เราก็งงไม่พอใจ ฝึกต่อไปอีก เหมือนเราจะดูดาว ก็เอากล้องดูดาวมาส่อง เราก็เห็นดาวชัดว่าดวงไหนเป็นดาวหาง ดวงไหนไม่เป็น

ตาของกายกับตาของใจก็เหมือนกัน ถ้าฝึกฝนให้มีสมาธิ ใจเกิดกำลัง ไม่แตกแยกเสียคสีบันทอนกันเอง

สามารถมองเห็นได้ไกลแสนไกล เหมือนบางคนมีตา
ทิพย์ เห็น ของที่หายไป ได้ หรือรู้สิ่งที่เป็นอดีต เป็นอนาคต
เหล่านี้ เป็นต้น

พระพุทธเจ้าท่านฝึกฝนจนกระทั่งใจของท่านมี
พลังมหาศาล เห็นได้ละเอียดยิ่งกว่าตาอิเล็กทรอนิกส์สามารถ
เห็นตัวไวรัส เห็นสิ่งมีชีวิตที่กายละเอียด โปร่งแสง ซึ่ง
เรียกกันว่า กายทิพย์ เห็นแม้กระทั่งจิต ซึ่งเป็นนาม ไม่มี
รูปร่างตัวตนให้ตาหยาบของพวกเราสัมผัสได้

นักวิทยาศาสตร์ที่มีชื่อเสียงเช่นไอน์สไตน์ค้นพบ
ว่า หากเราสามารถหาวัตถุใดที่เคลื่อนเร็วกว่าแสงสว่าง
แล้วนำมาทำให้เคลื่อนย้อนทิศทางของแสง เราจะกลับ
ไปสู่อดีต หากทำให้เคลื่อนไปในทิศทางเดียวกับแสง ก็
จะเข้าไปในอนาคต

นักวิทยาศาสตร์ทั้งหลายทุ่มเทความสนใจเพื่อ
ค้นหาวัตถุพิเศษนั้น ซึ่งไม่ปรากฏ เพราะวัตถุใดๆ ก็ตาม
เมื่อเคลื่อนไปในบรรยากาศแค่เร็วกว่าความเร็วของเสียง
ก็ลุกไหม้ขึ้นเองจากแรงเสียดสีขณะเคลื่อนเสียดบรรยากาศ
ไป เราจึงชะงักอยู่กับทฤษฎีที่ไร้ทางพิสูจน์

แต่ปัญญาของพระพุทธองค์ล้ำลึกยิ่งกว่าจอม
ปราชญ์ใด แทนการแสวงหาสิ่งภายนอก ท่านฝึกฝน
ธาตุรู้ภายในองค์ท่านเอง เพราะพลังนี้เคลื่อนได้เร็วยิ่ง

กว่าแสง ยิ่งกว่าสิ่งใดๆ ทั้งหมด แล้วท่านก็กำหนดทิศทาง
ในการไปการมา ผลจากการฝึกฝน ทำให้จิตของท่านเกิด
ความรู้อยู่วดยิ่ง หรือที่เรียกกันว่าภิญญา กล่าวคือแสดง
ฤทธิ์ต่างๆ ได้ มีหูทิพย์ กำหนดรู้วาระจิต ความคิดนึก
ของผู้อื่นได้ ระลึกชาติได้ มีตาทิพย์ และมีญาณที่ทำให้
ให้อาสวะสิ้นไป ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เมื่อเทศนาสั่งสอนผู้คน ท่านก็นำความรู้เหล่านี้
มาใช้ให้บังเกิดประโยชน์ ถ้าเห็นว่าการอธิบายให้เขารู้ว่า
เพราะเหตุอย่างนี้ เขาจึงมาเป็นอย่างนี้ เหตุอย่างนั้น จึง
เป็นอย่างนั้น ท่านก็สอน ท่านก็บอก เป็นต้นว่า ตัวเรา
เดินอยู่บนฟุตบาทดีๆ เกิดมีรถจักรยานยนต์หลบคนข้าม
ถนน ฟุ้งขึ้นมาชนเราเต็มแรง เป็นเหตุให้ขาของเราพิการ
เราคงนึก เรื่องอะไรนะ เราถึงโชคร้าย ต้องมากลาย
เป็นคนขาพิการ ถ้ามีใครมาบอกเราว่า เมื่อชาติแต่ปาง
ก่อน เราไปเตะขาเขาหัก เหตุอันนั้นจึงส่งผลมาให้เรา
เป็นอย่างนี้ เพื่อรู้จักความเจ็บที่เราเคยก่อให้เกิดผู้อื่น จะ
ได้ระมัดระวัง ไม่ไปทำเช่นนั้นอีก เราคงหมดปัญหา

ครูมีตัวอย่างที่จะเล่าให้พวกคุณฟังเป็นอุทาหรณ์
ว่า เรื่องอย่างนี้ควรใส่ใจระวัง ปกติก็มีเด็กไทยหลายๆ
คนที่เกิดมาพร้อมกับความพิการแต่กำเนิด พวกหมอก็
วิจัยค้นคว้ากันไปว่า เกิดจากความผิดปกติในพันธุกรรม

ในอะไรๆ แล้วแต่ที่เราจะค้นคว้ากันไปได้ ซึ่งหากไปถามพระพุทธรเจ้าได้ ท่านก็จะบอกว่า เป็นเพราะอดีตกรรม มันมีมูลเหตุ กรรม หมายถึงการกระทำ อย่าไปเข้าใจผิดอย่างที่เรชอบว่ากัน พออะไรไม่ดีเกิดขึ้นก็ว่า เพราะเป็นกรรมเป็นเวร *อดีตกรรมแปลว่าการกระทำ ซึ่งเป็นเหตุเก่าก่อนมา*

คุณหมอมือที่ดูแลคนไข้พิการแต่กำเนิด เล่าให้ฟังว่า แม่คนหนึ่งพาลูกมาตรวจ ลูกมีใบหูเป็นรอยผ่านกลางเหมือนตุ๊กของที่อ้อๆ ถากเอาไว้ เป็นมาตั้งแต่คลอด แต่ไม่ถึงกับขาดออกจากกัน ครั้นเด็กอายุมากขึ้น อยู่ๆ ก็เกิดอาการชักขึ้นมา โดยหาสาเหตุไม่ได้ แม่ทุกข์และเสียใจมาก คุณหมอตรวจเด็กแล้วก็ทราบว่าเป็นความพิการของสมองมาแต่กำเนิด ซึ่งเป็นโรคที่พบได้ไม่บ่อยนักหาใช้สิ่งผิดประหลาดมหัศจรรย์อันใดไม่ แต่แม่เล่าให้คุณหมอฟังว่า นี่เป็นกรรมของเธอเอง ปกติเธอเป็นคนโมโหร้าย เวลาโกรธใครขึ้นมา จะจับหูคนนั้นบิด เธอทำอย่างนี้อยู่เป็นประจำไม่รู้สึกรว่า สิ่งที่ทำเป็นของผิดปกติ บังเอิญระหว่างตั้งท้องลูกคนนี้ เกิดโมโหเด็กรับใช้ จับหูเด็กบิดและกระชากด้วยความโกรธ จนเด็กร้องและพยายามดิ้นให้หลุด เพราะปวดร้าวในแก้วหู หลังจากเธอรู้ตัว ปล่อยเด็กไปแล้ว เด็กก็ยังดิ้นร้องครวญคราง

ว่าปวดในหัวไปหมดแล้ว คล้ายกับถูกอะไรมาทุบ มา
ระเบิดหัวออกเป็นเสียงๆ เหตุการณ์นี้คงฝังใจ จำได้ พอ
ถูกคลอດออกมา เห็นรอยที่ใบหู เป็นคล้ายถูกจับบิดอย่าง
นั้น ก็คงสะกิดใจเธอ แต่ยังไม่คิดอะไรมาก ครั้นเด็กโต
ขึ้นมา มีอาการชัก ทำให้นึกถึงเด็กรับใช้ นึกว่าเป็นผล
กรรมของตัวเอง ก็เสียใจคร่ำครวญว่า ถ้าเราไม่ไปทำ
เขาอย่างนั้น ลูกคงไม่เป็นอย่างนี้

ถ้าเราเห็นเรื่องอย่างนี้เหลวไหล เราก็จะปล่อยใจ
ให้กระด้าง และทำอะไรโดยไม่ระมัดระวัง แต่ถ้าศึกษา
หลักของกรรมให้ดีๆ อย่างที่พระพุทธเจ้าสอน เราจะ
เห็นว่าทุกสิ่งมาแต่เหตุ อะไรก็ตามที่เราทำเอาไว้ ไม่มี
ใครมาจดมาจำดอก ใจของเราเองที่เป็นตัวจดบัญชีเอา
ไว้

วิชาจิตวิทยาอธิบายว่า ใจคนเราแบ่งเป็นจิตสำนึก
จิตไร้สำนึก อะไรก็ตามที่ไม่เป็นไปตามปรารถนา จะ
ตกค้างอยู่ในจิตไร้สำนึก เป็นต้นว่า เราอยากได้อย่างนั้น
เราไม่พอใจอย่างนี้ ความรู้สึกเหล่านี้ถูกเก็บสะสมเอา
ไว้ เมื่อเราทำอะไรก็ตาม จิตไร้สำนึกเห็น รู้ จดจำเอา
ไว้หมด เราอาจหลอกตัวเองในระดับจิตสำนึกว่า เราไม่
ได้โกรธเขา แต่จิตไร้สำนึกรู้ว่า เราโกรธ เราหาโอกาส
ร้ายกาจกับเขา เพื่อชำระล้างความโกรธที่ยังไม่สมปรารถนา

จิตไร้สำนึกคอยลงบัญชีเอาไว้ ทำให้ใจไม่มีความสุข

พระพุทธเจ้าสอนว่า เมื่ออยากทำอะไร ถ้าถามตัวเองแล้วพบว่า เราไม่อยากจะคนรู้เห็น หรือถ้าใครมาถามเรา เราอาย ไม่อยากให้ใครรู้ว่า เราเป็นคนทำ *โปรดอย่าทำสิ่งนั้น* เพราะจิตไร้สำนึกของเราเป็นตำรวจ คอยจดเอาไว้แล้วว่า นี่เราทำความไม่ดี ถ้ามีคนรู้ คนเห็น เราไม่สบายใจ เรากำลังหลอกตัวเอง ถึงยังไม่มีใครรู้ใครเห็น ข้างในใจของเราเองก็ไม่สบาย เครียดอยู่แล้ว

สมัยนี้ เด็กนักเรียนจำนวนมากเป็นโรคจิต จำเป็นต้องพบจิตแพทย์เป็นประจำ เพราะพ่อแม่ครูอาจารย์สอนให้ทำอย่างหนึ่ง เราก็ไม่ทำ หนีไปเที่ยวเสียบ้าง หรือไปทำอะไรรู้ว่า ไม่สมควรทำ แต่ไม่มีกำลังใจที่จะฝืน บังคับตัวเองให้ทำสิ่งที่ถูกที่ควร มันจึงเกิดปัญหากันอย่างนี้ หรือพ่อแม่บางคนติดเหล้า ติดยาเสพติด เพราะกลัวใจ ไม่รู้ว่าจะแก้ปัญหาในบ้านได้อย่างไร

ตอนที่เรายังเด็ก มีเวลา ถ้ารู้จักใช้เวลาเหล่านี้เพื่อเตรียมตัว ต่อไปเรามีครอบครัว จะได้ทำครอบครัวของเราให้มีความสุข ไม่ผิดพลาดดังที่เห็นตัวอย่างมาแล้ว

เมื่อคุณได้ข้อคิดเกี่ยวกับการระลึกชาติไปอย่างนี้แล้ว อีกประเด็นหนึ่งที่เราควรใส่ใจไว้คือ *ของทุกอย่างมีทั้งของแท้ของจริง เหมือนธนบัตรที่ใช้กันอยู่ ก็มีทั้งธนบัตร*

เก็ ธนบัตรจริง ถ้าใครมาบอกคุณว่า เขาระลึกชาติได้
คุณก็ต้องใช้สติปัญญาไตร่ตรองกรองดูตามเหตุผลให้ดี
ก่อนปลงใจเชื่อ แต่การระลึกชาติได้ มีจริง ดังที่พระ-
พุทธเจ้าตรัสไว้ในชาดก ถ้าผู้ใดฝึกอบรมใจให้ถูกวิธี ก็
อาจระลึกชาติได้เช่นกัน ถ้าใครอยากรู้ ก็โปรดทดลอง
ทำดูได้

คำถาม บาปกรรมมีจริงหรือไม่

คำตอบ ก็ดังที่อธิบายไปแล้วว่า มีจริง บาป
กรรมคือการกระทำของเราเอง ถ้าเรากระทำดี เราก็เรียก
การกระทำนั้นว่า กุศล หรือบุญ หรือความสุข อะไร
ก็ตามที่กระทำแล้วใจรู้สึกสบาย สงบ เยือกเย็นเป็นปกติ
อันนั้นเป็นความดี เป็นกุศล

ถ้าอะไรทำแล้วใจของเราผิดปกติ ร้อนรุ่ม กระสับ
กระส่าย ไม่สบาย มองหน้าใครไม่เต็มตา อันนั้นก็เป็
นบาป เป็นอกุศล

คำถาม คนเราเกิดมาได้อย่างไร

คำตอบ ถ้าอธิบายตามชีววิทยา คนเราก็เกิดมา
จากไข่ของแม่ผสมกับเชื้อของพ่อ เกิดภาวะพอเหมาะ
พอดี รกฝังตัวได้ในผนังมดลูกของแม่ ได้อาหารมาหล่อ
เลี้ยงทางสายสะดือ ก็เจริญเติบโตเป็นตัวเด็ก จนกระทั่ง
ครบกำหนด คลอดออกมา

ถ้าอธิบายในแง่ศาสนา นอกจากจะมีไข่ของแม่ และเชื้อของพ่อผสมกันแล้ว ยังต้องมีปฏิสนธิวิญญาน คือใจ คือพลังธาตุรู้ เข้ามารวมกับไข่ และเชื้อที่ได้ผสมแล้ว จึงเกิดเป็นชีวิตขึ้นมา ไม่อย่างนั้น ไข่และเชื้อของพ่อของแม่ผสมกันแล้วก็จะแห้ง ไม่เจริญเติบโตต่อเป็น ตัวคน ต้องมีจิต คือปฏิสนธิวิญญานเข้ามาร่วมด้วย

การที่ปฏิสนธิวิญญานไหน จะเลือกมาเป็นลูก คนนี้ ลูกคนนั้น ก็เนื่องด้วยเหตุที่กระทำไว้เก่าๆ ใจที่ผูกพันกันเอาไว้ อาจจะรักกัน หรือเคียดแค้นกัน มาเอา หนี้เวรต่อกัน ก็สุดแต่เหตุ จึงมีว่า ลูกบางคนเกิดมาแล้ว เป็นที่รักใคร่ของพ่อแม่ พ่อแม่ทะนุถนอมฟูมฟัก อยาก ได้อะไร พ่อแม่เหน้อยยากอย่างไร ก็หามาให้ทั้งนั้น ทั้งนี้เพราะเหตุที่ซักพาให้มาพบกันเป็นความรัก แต่ลูกบางคนน้อยใจว่า ไม่รู้เป็นอย่างไร แม่มีลูกตั้งเยอะตั้งแยะ คอยแต่จะใช้เราอยู่คนเดียว หรือลูกคนอื่นทำผิดทำอะไร ไม่ดีไม่ว่า แต่พอเราผิดนิดเดียว ตีเราแล้ว อย่างนั้นก็มา ประสบกันด้วยการจองเวร หรือแค้นเคืองต่อกัน

ไม่ว่าจะรักหรือแค้นกันมา ต้นเหตุมีอย่างนั้นแล้ว อย่าเป็นคนขี้เหนียวหนี้ ใช้เขาไป ให้เขาไป อย่าเอาใจของเราไปขุ่น ไปผูกใจเจ็บตอบ เพราะว่าพ่อแม่มีบุญคุณ แก่เรา การที่ท่านให้เราล้มเหลวใจ เกิดออกมาเป็นคน

ถือว่าท่านเป็นเหมือนพระอรหันต์สำหรับเรา เพราะว่า
ภพภูมิของมนุษย์เป็นสิ่งที่มีความที่สุดในสามโลกธาตุ

พระพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ มาตรัสรู้เป็นพระ-
สัมมาสัมพุทธเจ้าในภพภูมิที่เป็นมนุษย์เท่านั้น ไม่ปรากฏ
ว่าเทวดา พรหม หรือสัตว์เดรัจฉาน สิ่งในอบายภูมิ
เคยตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ภพภูมิของมนุษย์
จึงเป็นภพภูมิที่เป็นภาชนะรับธรรมได้ เพราะ *ภพภูมิ*
มนุษย์เป็นภพภูมิที่สามารถฝึกอบรมสติปัญญาให้ชำระอาสว-
กิเลสหมดจากจิตใจได้ สิ่งมีชีวิตอื่นๆ ไม่สามารถฝึกสติ
ถึงจุดที่สามารถเข้าใจ เท้าหัน และยับยั้งซึ่งใจตัวเองจาก
สัญชาตญาณ ซึ่งเป็นออสวกิเลส

การที่เราได้เกิดมาเป็นคน ถือว่าเป็นของประเสริฐ
ยิ่งกว่าถูกล้อตเตอร์รางวัลที่หนึ่ง สิบบาทซ้อนกัน อย่าได้
เอาความประเสริฐนี้ไปพร่าทิ้งเสียโดยเปล่าประโยชน์
อย่าเอาไปใช้ในทางที่ผิด เหมือนเอาพลังปรมาณูไปใช้
ทำลูกระเบิด มันก็ทำให้โลกพินาศ คนตายเป็นหมื่นเป็น
แสนในสงครามโลกครั้งที่สอง นอกจากประเทศญี่ปุ่น
จะพังแล้ว ยังเหลือเศษของการแพ้ก็มันตรังสี เกิดความ
พิการหลายอย่าง *พิษร้ายของจิตใจที่ไม่มีธรรม ก็ร้ายแรง*
เทียบได้กับระเบิดปรมาณู

ถ้ารู้จักฝึกใจให้ดี ก็เปรียบเหมือนเอาพลังปรมาณู

มาใช้เพื่อสันติ แทนพลังงานหลายอย่าง ทำให้เกิดประโยชน์
เยอะแยะมากมาย ของทุกอย่างเป็นเหมือนดาบสองคม
ถ้าใช้เป็นที่ก็มีคุณ ใช้ผิดก็มีโทษ ดังนั้น ความเป็นคนของ
เรา เราต้องเอาไปใช้ให้มีคุณค่าที่สุด

คนเราเกิดมาแล้ว ทำให้โลกเต็มจำนวน หรือทำ
ให้โลกทรมาน หรือทำให้โลกงามก็ขึ้นอยู่กับการกระทำของ
เรา ถ้าคิดแต่เพียงว่า ในโลกนี้จำเป็นต้องมีคนเพื่อเป็น
ส่วนประกอบ เราก็เพียงแต่ทำให้โลกเต็มจำนวนขึ้นมา
เราจะเกิด มีชีวิตอยู่ หรือเราจะตายไป ไม่มีความดี ไม่
มีความเลวเกิดขึ้น เพียงแค่มีคนอยู่ให้เห็นกัน ไม่ให้โลก
โหวงเหวงเจียบเหงาเท่านั้น แต่ถ้าเกิดมาแล้ว เราเอาสติ
ปัญญาของเราไปใช้ในทางไม่เป็นประโยชน์ นี่ก็อยากใคร
ใคร อยากทำร้ายใคร เราก็ทำตามอำเภอใจ อย่างนั้นก็
ทำให้โลกทรมาน เพราะเราเป็นพิษเป็นภัย ใครเข้าใกล้
ก็กลัว แต่ถ้าเราเอาธรรมมากล่อมเกลาคิดใจของเรา ให้
เป็นใจที่มีคุณค่า เราก็ทำให้โลกนี้งามขึ้น ทำให้โลกนี้
เป็นความร่มเย็น ใครก็อยากอยู่ใกล้ ใครก็อยากได้รู้จัก
วิสาสะด้วย

คำถาม ทำไมคนเราเห็นแก่ตัว

คำตอบ เพราะว่าโดยอัตโนมัติ ใจของคนเรา
นึกถึงตัวเป็นที่ตั้ง เมื่อมีอะไรผ่านมา เรานึกก่อนว่า ตัว

เองมีหรือยัง ถ้ายังไม่มี เราก็เก็บเข้ามาสำหรับตัวเองก่อน ถ้ามีแล้ว ยังตรงว่า จะเอาไว้อีกสักอันหนึ่งดีหรือไม่ ถ้าเป็นคนซื้หวง ถึงมีแล้ว ก็ยังอยากเอาไว้อีกสักอันหนึ่ง ได้มาแล้ว นั่งทับเอาไว้เฉยๆ ก็ยังดี คือให้ฉันมีพร้อมก่อนก็แล้วกัน คนอื่นไม่มีช่างปะไร ถ้าไม่ได้ฝึกอบรมจิตใจจะเป็นอย่างนี้ แต่ถ้าเคยถูกฝึก ถูกพ่อแม่สอนมา เป็นต้นว่า เราเป็นพี่คนโต ความจำเป็นในชีวิตบังคับว่า มีอะไรต้องเฉลี่ยแบ่งให้น้องเท่าๆ กัน ทำให้ค่อยคลายความเห็นแก่ตัวออกไป

ไม่ใช่ความผิดปกติก่อนที่เราเห็นแก่ตัว เพราะเป็นสัญชาตญาณของสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย ที่จะนึกถึงความปลอดภัยของตัวเองก่อน แต่ความเป็นคน ช่วยให้เราปรับปรุงตัวเองได้ โดยเอาสติ เอาปัญญาไปไตร่ตรองหาเหตุผลว่า ถ้าเราเห็นแก่ตัวแล้วคนอื่นจะเดือดร้อนไหม ถ้าคอยตามตัวเองอยู่อย่างนี้แล้ว เวลาจะทำอะไร มองนัยน์ตาของคนอื่นที่เขาดูการกระทำของเรา บางทีจะอายและได้คิดว่า เขามองนัยน์ตาจะหยด แปลว่าแบ่งกันบ้างสิ ทำให้เกิดใจกว้างขึ้นมา เราชักเพื่อน ก็เลยตั้งใจแบ่งให้ครึ่งหนึ่ง ทั้งที่ตัวเองยังเสียดาย บางทีให้เขาไปแล้วกลับไปทวงคืนในฝัน..เอาของฉันคืนมา..มันเป็นอย่างนั้นจริงๆ ทุกคนเป็นโดยอัตโนมัติ แต่เมื่อฝึกแบ่งปันให้

ผู้อื่น ได้แล้ว จะเกิดความอึดใจ เมื่อเห็นว่า พอเขาไค้จาก
เรา เขามีความสุขเหลือเกิน ความสุขของเขากระทบใจ
เรา ทำให้เราพลอยปลื้มปิติ อึดอกอึดใจ ทั้งที่นึกเสียดาย
แต่ก็อึดใจ ว่า เราเป็นวีรบุรุษนะที่สามารถแบ่งเอาความ
สุขไปให้เพื่อนๆ ซึ่งเขาไม่เคยมี ให้เขาได้ดีมีความสุข ความปิติ
ภูมิใจแผ่ซ่านไปชำระล้างความเสียดายให้หมดไป เกิด
ความรู้สึกว่าเราได้ทำวีรกรรมอันยิ่งใหญ่

การที่คนเราจะเห็นแก่ตัว หรือไม่เห็นแก่ตัว ก็
อยู่ที่ว่า สิ่งแวดล้อมและสภาพเหตุการณ์ประจำวันสอน
ให้เรารู้สึกอย่างไรบ้าง ถ้าสภาพแวดล้อมของคุณที่ผ่าน
มา ยังไม่มีอะไรสะดุดให้คุณสอบสวนตัวเองว่า เราเห็น
แก่ตัวมากน้อยแค่ไหน เมื่อมาฟังวันนี้แล้ว เราจะได้เอา
สติคอยดูใจตัวเองว่า เวลาที่มีอะไรผ่านมา เรามีอยู่แล้ว
ยังอยากได้อันที่สอง อันที่สามเพื่อเอามาเก็บหับไว้อีก
หรือเปล่า

ถ้าเป็นอย่างนั้น ซ้อมตัดใจแบ่งปันให้คนอื่นได้ไป
ทั่วๆ กันบ้าง ถ้าฝึกเช่นนี้ไปเรื่อยๆ อีกหน่อยเราก็จะเห็น
แก่ตัวน้อยลง น้อยลงโดยลำดับ

วัตถุสิ่งของทั้งหลายในโลกนี้ มีจำกัด เพราะโลก
ใบนี้ไม่ใหญ่ขึ้นหรือเล็กลงเลย ตั้งแต่ดึกดำบรรพ์เคยมีอยู่แค่
ไหนก็ยังคงมีอยู่แค่นั้น ถ้าทุกคนเห็นแก่ตัวต่างเอาไปเก็บ

สะสมไว้เกินจำเป็น ส่วนที่คนอื่นควรจะได้ก็ขาดแคลน
ไปโดยลำดับ ที่เรารบกัน ตีกัน ชัดใจกัน ก็เพราะเหตุนี้
ไม่ใช่แต่ละคนแล้วที่เห็นแก่ตัว มันขยายวงกว้างออกไป
จนเป็นประเทศต่อประเทศเห็นแก่ความเชื่อของตัวเอง แล้ว
แบ่งเป็นค่ายคอมมิวนิสต์ ค่ายประชาธิปไตย จากนั้นก็
ดูสิว่า กำปั้นใครโตกว่ากัน ถ้ากำปั้นคืออาวุธและกำลัง
รบของคอมมิวนิสต์โตกว่า คอมมิวนิสต์ก็เอาตามใจตัว
เอง จะไม่เป็นธรรมอย่างไร ก็ไม่มีผู้กล้าคัดค้าน ผู้ชนะ
ก็ไม่สบายใจ ผู้แพ้ก็องเวร คอยหาโอกาสที่ตนจะแก้แค้น

ถ้ากำปั้นของประชาธิปไตยโตกว่าเมื่อใด ฝ่ายนี้ก็
ดึงเอาคืนมา แล้วก็ดีใจว่าคราวนี้เราสมบูรณ์พูนสุข ใน
ขณะที่อีกฝ่ายอดเหี่ยวแห้ง

ถ้ายังไม่เห็นสังจรรย์ธรรม เราก็ไม่ละความเห็นแก่ตัว
ก็รบกันอยู่อย่างนี้ ผลัดกันแพ้ ผลัดกันชนะ คนแพ้ก็อง
เวร --เอาละ คราวนี้เป็นทีของเจ้า แต่อย่าให้ถึงทีของ
ตูบ้างก็แล้วกัน-- จิตใจรุ่มร้อนไปหมด คอยจ้องหาโอกาส

คนชนะก็ไม่มีความสุข นอนก็หลับไม่สนิท เพราะ
หวาดระแวง ประเดี๋ยวเขาจะมาดึงเอาคืนไป เป็นอัน
เหนียวกันอยู่อย่างนี้ ทั้งคนแพ้คนชนะ

แต่ถ้าเราละลายความเห็นแก่ตัวออกเสียแล้ว ก็
จะไม่มีค่ายคอมมิวนิสต์ ค่ายประชาธิปไตย เพราะต่าง

ก็เป็นคนด้วยกัน เป็นเพื่อนร่วมเกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วย กันทั้งหมด ความทุกข์จากความแปรปรวนเหล่านี้ก็มากมายพอแล้ว เหตุใดจึงต้องเอากิเลสในใจออกมาบริหาร สร้างความเดือดร้อนแก่กันเพิ่มขึ้นอีกเล่า

มีใครบ้างที่เกิดมาแล้ว ที่เรารู้จัก ไม่เคยตาย ใคร ยกตัวอย่างให้ครูฟังได้บ้าง ไม่มีเลย ใช่หรือไม่ ไม่มีคน คนไหนในโลกนี้ที่เรารู้จัก ทั้งในประวัติศาสตร์และในปัจจุบัน ที่เกิดมาแล้ว ไม่ตาย ไม่เพียงแต่คนเท่านั้น *สิ่งมีชีวิตทั้งหลายในโลกนี้ เกิดมาแล้วก็ต้องตายทั้งนั้น* และเมื่อถึงเวลาตาย เอาอะไรติดตัวไปได้บ้าง ที่หวงกันอย่างนั้นอย่างนี้ ที่ถึงขั้นฆ่ากันตาย เพื่อเอาของนั้นมาเป็นของของเรา ก็เอาไปไม่ได้ อย่างว่าแต่เอาของนั้นไปเลย ตัวของตัวเองก็ยังหอบไปไม่ได้

เราอย่านึกว่า เมื่อตายแล้ว เขาจะต้องเอาเราไป ใส่โลงสวยๆ จัดสวดอภิธรรมให้ บางที่เราอาจตายตรงไหนที่ไม่มีคนรู้จัก ตายอยู่ข้างถนนก็ได้ เมื่อตายแล้วเราไม่สามารถแม้จะรักษาร่างกายอันนี้ให้ได้รับการดูแลอย่างสมเกียรติสมฐานะ มันก็เหมือนกับที่เราเห็นสุนัขถูกรถทับกลางถนน แล้วเนาอืด ไม่มีใครเอาไปเผาไปฝัง ถ้า นึกได้แบบนี้ เวลาจะเห็นแก่ตัว ห้ามล้อจะได้เกิดขึ้น นึกถึงภาพตัวเองว่า วันหนึ่งก็ตายเนาอืดอย่างนั้น หอบอะไร

ไปไม่ได้ ช่วยตัวเองให้พ้นความเน่ายังไม่ได้เลย แล้วจะ
เห็นแก่ตัว โลกโมโทสัน อาฆาตโกรธเกลียดกันไปทำไม

ถ้าทนไม่ได้ จะชกเพื่อนให้ตายไปข้างหนึ่ง เพราะ
ความไม่ได้ตั้งใจ ให้นึกถึงคำเหล่านี้ของครู แล้วห้ามล้อ
จะมีขึ้นมา การที่เราสงบ ยอมไม่ได้สิ่งที่อยาก ใจจะสัมผัส
ความรู้สึกที่มีค่าเหนือกว่าสิ่งที่อยาก นั่นคือความชนะใจตน
ถ้าเพียรฝึกตนเองอย่างนี้อยู่สม่ำเสมอ โลกจะสงบร่มรื่น

จากคำถามที่ว่า ทำไมคนเราเห็นแก่ตัว ขอย้อน
กลับไปถึงเมื่อที่ว่า เราเกิดมาได้อย่างไร ถ้าเรายังเห็นแก่
ตัวกันแบบนี้ ปฏิสนธิวิญญานก็ยึดมั่นหน่วงอยู่ในสมบัติ
ต่างๆ ไม่ยอมไปไหน ตายจากชาตินี้ก็มาหาที่เกิดใหม่
ตามความเห็นแก่ตัว ดันรนอยากอยู่ในใจ เพื่อจะได้มา
ทำสิ่งเหล่านั้นให้สำเร็จดังอยาก ถ้าไม่มาเกิดก็ไม่มีมือที่
จะไปหยิบฉวยอะไรได้ ไม่มีปากที่จะไปพูดบอกว่า...นี้
ของของฉัน เจ้าอย่ามาหยิบเอาไปนะ... จิตที่ยังดันรน
เราร้อนต้องรีบหาเครื่องไม้เครื่องมือ ได้แก่ ตา หู จมูก
ลิ้น กาย เพื่ออาศัยสื่อความหมาย บริหารความอยาก
ความเห็นแก่ตัวให้เป็นที่ประจักษ์ได้เต็มที่ ใจอันนี้โหยหิว

ที่เราพูดกันว่า เปรตตัวโตเท่าต้นตาล แต่ปากเท่า
รูเข็ม จริงๆ ไม่ใช่อย่างนั้น ที่นั่งๆ กันอยู่นี้แหละ ปาก
เท่าปากธรรมชาติๆ ถ้าเมื่อใดก็ตามที่เราอยากแล้วไม่ได้

สมอยาก เวลานั้นปริมาณความอยาก เทียบกับปริมาณ
ที่ได้เข้าไป ทำให้รู้สึกเหมือนกับว่าปากเราเหลือขนาด
เท่ารูเข็ม ใส่เข้าไปจนเต็มแล้ว ก็ยังไม่ทันใจ ยังอยาก
ใส่เข้าไปพร้อมๆ กัน ทีละห้าหกคำ มันเป็นคำเปรียบ
เทียบ อย่าไปนึกว่าเปรตมีแต่เฉพาะในชาดกหรือในนิยาย
เมื่อไรที่เรามีความอยากเด่นเร้าร้อนอยู่ในหัวใจ
อย่างนั้น ให้หลับตานึกภาพว่า เรานี้แหละตัวโตเท่าต้น
ตาล ปากเท่ารูเข็มแล้ว

ท่านจึงกล่าวไว้ว่า กายเป็นมนุษย์ก็จริง แต่ใจนั้น
เป็นได้ต่างๆ นานา หลายอย่าง ใจเป็นเปรตก็ได้ ใจเป็น
เดรัจฉานก็ได้

ใจเป็นเดรัจฉานเป็นอย่างไร เวลาไหนที่ครูพูด
อะไร หรือพ่อแม่พูดอะไรเราไม่ฟังทำเดี๋ยว ที่บ้านทุก
คนคงมีสัตว์เลี้ยง มีแมว มีหมา เราสั่งอะไรมันมันทำ
ตามไหม สมมติว่าเข้านี้ก่อนมาโรงเรียนเราสั่งหมาว่า เจ้า
อย่าไปไหนนะ ฝ้าบ้านให้ดี แล้วเช็ดบ้านให้เรียบร้อย
ด้วย มันทำไหม มันไม่ทำ

ดังนั้น เมื่อไหร่ที่ครูสั่งอะไรแล้ว คุณไขหู หรือ
พ่อแม่สั่งสอนแล้ว คุณไม่ทำตาม ท่านจัดให้เป็นมนุษย์
เดรัจฉานไปแล้ว

ถ้าเราจะไปดูถูกดูหมิ่นว่าใครโง่เป็นควาย ให้นึก

ถึงตัวเองเอาไว้ว่า เราอย่าผลอสติ ทำกิริยาโง่เป็นควาย หรือคือเป็นควายอย่างนั้นขึ้นมาเป็นอันตราย ท่านสอนว่า ถ้าคอยย้อนนึกเตือนตนอย่างนี้ เราก็จะพ้นจากความเป็นเปรต เป็นเดรัจฉาน

ถ้าเราฝึกใจของเราให้เป็นเดรัจฉานในกายมนุษย์ อยู่บ่อยๆ พอรูปร่างนี้แตกดับตายไป ใจที่คุ้นเคยกับภาวะเดรัจฉาน มีแต่รอยพิมพ์ชนิดนั้น ปฏิสนธิวิญญูณ จึงพาเราไปเกิดตามแบบแปลนแผนผังของรอยที่พิมพ์ไว้

บุญ บาป เปรียบเหมือนเครดิตการ์ดแท้ เครดิตการ์ดปลอม สมัยนี้เขาไม่พกสตางค์กันแล้ว เพราะกลัวผู้ร้าย เขาใช้เครดิตการ์ดแทน เป็นต้นว่า เราอยากเข้าไปนอนในดุสิตธานี ถ้าเราไม่มีสตางค์พอ ไม่มีเครดิตการ์ดแท้สำหรับชำระค่าห้องพัก เขาก็ไม่ยอมให้เราเข้าไป ถ้ายังขึ้นคือตั้ง เขาก็จับโยนออกมาข้างถนน

แม้เราอยากเกิดเป็นมนุษย์ แต่ถ้าไม่ทำบุญกุศล สะสมเป็นรอยพิมพ์ไว้ในใจ พอเห็นคนนี้ คนนั้นตั้งห้อง เราอยากไปเกิดเป็นลูกเขา เขาก็แหว่ง คือโยนเราออกมา เราก็ต้องไปเข้าห้องหมู ห้องหมา ตามสมบัติที่พิมพ์ติดไว้ในใจ

แต่ก่อนครูก็ยังไม่เชื่อ ครั้นมาปฏิบัติ จิตใจรู้เห็น ได้ละเอียดลึกซึ้งขึ้น จึงเข้าใจ

คุณลองนึกถึงใจของคุณเวลาโกรธมากๆ เป็นอย่างไร เวลาทะเลาะกัน ชกกัน หรือจะฆ่าฟันกัน มันเหมือนสัตว์ที่กำลังแยกเขี้ยวคำราม ต่อกัน ถ้าเราตายไปในอารมณ์อย่างนั้น ใจที่เราร้อนด้วยความโกรธ ก็โลดแล่นเป็นวัวปากคอก พาเราไปก่อภพภูมิใหม่ ตามอารมณ์ที่กำลังเสวยอยู่นั้น

คำถาม   นั่งสมาธิแล้ว มีแสงแว่นลับจริงหรือไม่

คำตอบ   การนั่งสมาธิคือการมาฝึกรวมใจให้หนึ่งเป็นอารมณ์เดียว

ปกติใจของคนเราแตกกระจัดกระจาย เต็มใจคิดอันโน้นคิดอันนี้ คิดอันนั้น ถ้าเป็นไฟฉายก็เหมือนกับไฟฉายที่ถ่านไม่ดี ส่องอะไรก็แดงริบหรี่ ริบหรี่ เห็นไม่ชัด เมื่อทำสมาธิ เรารวมใจไม่ให้เกิดกระจัดกระจาย ให้มาจดจ่ออยู่กับบทปริกรรมเพียงอันเดียว เหมือนกับสร้างแรงรวมในกลศาสตร์ ใจก็สว่างเหมือนไฟฉายที่เปลี่ยนถ่านใหม่ เมื่อเป็นเช่นนี้ ใจเกิดความสว่างขึ้นมา จนบางครั้งผู้นั่งเองรู้สึกมีแสงสว่างปรากฏขึ้นทั้งที่หลับตาอยู่

ถ้าคำถามของคุณหมายความว่า นั่งสมาธิแล้ว มีแสงอย่างที่อธิบายมานี้ละก็ใช่ มันเป็นปรากฏการณ์ของใจให้รู้ว่า บัดนี้ใจรวม นั่งเป็นสมาธิแล้ว

คำถาม คนเรามีชีวิตเพื่ออะไร

คำตอบ เรามีชีวิตเพื่อชำระหนี้ค้างบัญชีให้หมดไป ถ้าแต่เดิมเราเคยคิดไม่ถูก คิดไม่ดี มีความเห็นผิดๆ ก็มาแก้เสียใหม่ให้ถูก เคยมีหนี้อยู่แค่ไหน เกิดมาพ่อแม่ไม่รักเราก็ไม่น้อยเนื้อตัวใจ พากเพียรทำความดีให้ท่านเบาใจ ไม่ต้องแบกภาระในการเลี้ยงดูเรา การกระทำเช่นนั้นคือการชำระหนี้ให้หมดไป ถ้าเปรียบชีวิตเหมือนการเดินทางจากกรุงเทพฯ ไปหนองคาย หนี้ที่มีกับบุคคลต่างๆ ก็เหมือนเราต้องแวะซื้อของที่สระบุรี เต็มน้ำมันที่โคราชรับของจากบ้านไผ่ไปส่งกุมภวาปี ฯลฯ -- ฯลฯ ถ้าวันรายการใดรายการหนึ่ง ถึงหนองคายแล้วก็ต้องย้อนกลับมาเพื่อทำธุระที่ลีสมนั้นให้ลุล่วงไป

บางคนนึกสนุก ระหว่างแวะทำรายการจำเป็นก็ทำรายการใหม่เพิ่มขึ้นมาด้วย เลยเดินทางกลับไปกลับมาอยู่อย่างนั้น ไม่จบไม่สิ้น

ถ้าเมื่อไร ใจเกิดเห็นจริงว่า การเวียนเดินทางกลับไปกลับมาเช่นนี้ ไม่มีสาระแก่นสาร นำเบื่อหน่าย เป็นทุกข์ เราก็ขวนขวายศึกษาธรรม ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ เพื่อเป็นแนวทางออกจากทุกข์ ชัดเกล้าใจให้หมดกิเลส หมดสิ่งเคลือบแฝงโดยลำดับ ทำให้ใจบริสุทธิ์อย่างพระพุทธองค์

พระพุทธเจ้าสอนว่า หัวใจของพระศาสนา คือ ความสะดวกทั้งปวง การสะดวกทั้งปวง ก็เปรียบเหมือนเรามีผ้าอยู่ผืนหนึ่ง ใช้เช็ดขี้ฝุ่นขี้ผงจนกระทั่งมันดำๆ ต่างๆ เต็มทนแล้ว เราก็เอาไปซักเสียให้สะอาด ทำความดี ยิ่งกุศลให้ถึงพร้อม เหมือนกับว่าผ้าผืนนี้สีไม่สวย เราเห็นสีผ้าคนอื่นสวย ก็ไปหาซื้อสีนั้นมา จะได้เอามาย้อมผ้าของเรา

ท่านพระอาจารย์ชา วัดหนองป่าพง เทศน์ไว้ว่า คนสมัยนี้แสวงหาบุญเรื่อยไป ประเดี้ยวผ้าป่า ประเดี้ยวกุญแจ แต่ไม่แสวงหาการละบาป เหมือนกับผ้าเช็ดขี้ฝุ่น ขี้ผงสกปรก แทนที่จะซักเสียก่อน เอาทั้งสกปรกไปย้อมเลย เมื่อย้อมออกมาแล้วเลยชี้เหร่ไปกว่าเก่า ดูไม่ได้ แทนที่จะสวยอย่างที่เราคิดเอาไว้

ท่านจึงสอนให้ ความสะดวกเสียก่อน แล้วทำความดี แล้วทำจิตให้บริสุทธิ์ เป็นไปตามลำดับขั้นตอน

ชีวิตของคนเราก็เพื่อ อย่างนี้ เพื่อ ความสะดวกทั้งปวง ยังกุศลให้ถึงพร้อม แล้วทำจิตของเราให้บริสุทธิ์ ทำได้แค่ไหนก็ขึ้นอยู่กับความตั้งใจของแต่ละบุคคล ถ้าทำได้อย่างนี้ ชีวิตก็ดำเนินไปในสู่ทางที่ถูก อยู่บนมรรคหนทางที่พาเราไปสู่ความหมดทุกข์

คำถาม หนทางชีวิตมีอะไรเป็นหลัก

คำตอบ หนทางชีวิตมีการกระทำของเราเองเป็นหลัก เพราะเราเป็นลูกของพระพุทธเจ้า เชื่อกฎแห่งกรรม เราทั้งหลายมีกรรม คือการกระทำเป็นที่พึ่งพาอาศัย การกระทำของเราเป็นหลัก ถ้าอยากได้ดี เราต้องทำความดี อยากได้ชั่ว ก็ทำชั่ว เราอยากเป็นอย่างไหน ก็ยึดอย่างนั้นเอาไว้เป็นหลัก ไม่ใช่ไปคิดว่า คนโน้นคนนี้ คนนั้นจะช่วยเราได้ เราต้องช่วยตัวของเราเอง เชื่อในคุณงามความดีของเรา ไม่ไปนึกว่าใครที่ไหนจะให้มรดกแก่เรา เรายุ่แหละเป็นคนทำทรัพย์สินมรดกไว้ให้ตนเอง

บุญและบาป คือสิ่งที่เราทำด้วยกาย ด้วยวาจา หรือด้วยความคิดของเรา เมื่อทราบชัดอย่างนี้แล้ว จะได้รอบคอบ จะทำอะไรลงไปแต่ละอย่าง ให้คิดว่า นี่คือเมล็ดที่เราหว่านลงไปในอนาคตของเรา เราอยากได้ต้นอย่างนี้แน่หรือ ถ้าไม่อยากได้อย่าทำ ถ้าไม่อยากได้อย่าพูด ถ้าไม่อยากได้อย่าคิด เลิกกระทำการที่ไม่ต้องการผลอย่างนั้นโดยเด็ดขาด จากนั้นค่อยๆ คิดไตร่ตรองว่า เราต้องการผลอย่างไหน และผลอย่างที่ต้องการนั้นจะต้องประกอบกายกรรมอย่างไร ประกอบวจีกรรมอย่างไร ประกอบมโนกรรมอย่างไร จึงออกเป็นผลอย่างนั้นขึ้นมาได้

คำถาม ตายแล้ววิญญาณไปที่ไหน

คำตอบ คำว่าวิญญาณจริงๆ แล้วไม่ได้แปล
อย่างที่คิดกัน วิญญาณทางพุทธศาสนา หมายถึง
ความรู้ที่เกิดขึ้น เมื่ออายตนะภายในและอายตนะภายนอก
กระทบกัน เป็นต้นว่า พออะไรมากระทบตา เช่นครุ
มองออกไปนอกหน้าต่างนี้ อายตนะภายในคือตากระทบ
อายตนะภายนอก คือรูป เกิดจักขุวิญญาณ รู้ขึ้นในใจ
ของครุว่า รูปที่เห็นเป็นหลังคาโบสถ์ หรือหูได้ยินเสียง
เกิดความรู้ว่าเสียงเทป อันนี้รู้ได้เพราะเกิดโสทวิญญาณ

วิญญาณจึงหมายถึงความรู้ที่เกิดขึ้น เมื่อตา หู
จมูก ลิ้น กาย ถูกต้องสัมผัสกับรูป เสียง กลิ่น รส กาย
สัมผัสแล้ว เกิดเป็นความรู้ของแต่ละอายตนะขึ้น หรือ
ใจสัมผัสกับอารมณ์ที่ระลึกนึกคิดขึ้นมาภายในใจเอง เกิด
ความรู้เป็นมโนวิญญาณขึ้น

แต่ที่ถามว่า ตายแล้ววิญญาณไปไหน หมายถึง
ตายแล้ว ใจไปที่ไหน ใจก็ไปตามเหตุปัจจัย ถ้าเราทำ
กรรมดีไว้ ใจก็ไปสู่ที่ซึ่งมีความสุขสงบร่มเย็น ซึ่งคน
เราเรียกกันว่า สวรรค์ หรือพรหมโลก หรือบางคนแม้
ทำกรรมดีเอาไว้ก็ไม่ปรารถนาสวรรค์ หรือพรหมโลก
เพราะเห็นว่าจะไปเพลิดเพลิดหลงติดในกามสุข ก็กลับ
มาเป็นมนุษย์ใหม่ เพื่อจะได้ใช้เศษกรรมเศษหนี้ที่ยัง
ค้างชำระอยู่ ให้หมดสิ้นไป จะได้จบสิ้นการเดินทางใน

วิภวสงสาร

หรือถ้าใจเต็มไปด้วยรอยบาปอกุศล เต็มไปด้วย
นิเวศน์ ความหวาดหวั่นไม่สบายใจ ที่ได้ไปทำร้ายเขาเอา
ไว้ ไปฉ้อฉลคดโกงผู้อื่น ใจนั้นก็ไปสู่ภพภูมิที่เรียกว่า
อบายภูมิ ไปเป็นเดรัจฉาน ไปเป็นสัตว์นรก ไปเป็นเปรต
ไปเป็นอสุรกาย แล้วแต่เหตุปัจจัยที่กระทำไว้

อบายภูมิเป็นภพภูมิที่ต่ำกว่ามนุษย์ลงไป เป็น
ภพภูมิที่ไม่พึงปรารถนา จะเรียกว่านรกก็ได้

คำถาม หมอคุณเชื่อถือได้หรือไม่

คำตอบ ไม่ควรเชื่อถือ เพราะพระพุทธเจ้าสอน
ไว้ว่า ใครจะมารู้เรื่องของเราได้ดีไปกว่าตัวเราเอง ตัว
เราเป็นผู้รับผลของการกระทำของเราเอง ไม่มีใครที่ไหน
จะมารู้มาเห็นตัว เห็นการกระทำของเราทุกขณะ ทุก
วินาที ในยี่สิบสี่ชั่วโมง วันต่อวันเหมือนกับตัวเราเอง
เห็นตัวเอง แม้กระทั่งเวลาหลับแล้วฝันไป เราก็รู้ของ
เราอยู่คนเดียว ใครที่ไหนจะมารู้กับเรา เมื่อเป็นเช่นนี้
ก็ไม่จำเป็นต้องไปเชื่อหมอคุณที่ไหน เรานี้แหละเป็นหมอ
วิเศษที่จะรู้ได้ว่า เราจะเป็นอย่างไ

เวลาสอบ อยากรู้ว่าจะสอบได้หรือสอบตก เรา
นี้แหละจะเป็นหมอคุณแม่นๆให้ตัวเอง ถ้าเราเข้าใจวิชาที่
เรียน ทบทวน ท่องหนังสือครบถ้วนเรียบร้อย เราพร้อม

สอบได้ ถ้าเราโกง หนีเรียน โดคร่วมไปเที่ยวเรื่อยๆ หรือนั่งหลับในห้องเรียน หรือนั่งลืมนตาใสแจ๋ว แต่ใจหนีไปเที่ยวที่ไหนก็ไม่รู้ หรือไปเปิดวีดีโอดูอยู่ในใจ ถึงเวลาท่องหนังสือเตรียมสอบก็ไม่เข้าใจ ไม่รู้เรื่อง ถ้าเป็นอย่างนั้นคงสอบได้ยาก

คำถาม จิตใจของแต่ละคนทำไมไม่เหมือนกัน

คำตอบ เพราะ เหตุ ที่เขาประกอบไว้แต่ละคนไม่เหมือนกัน เมื่อเหตุที่ประกอบเอาไว้แตกต่างกัน ความเคยชิน อุปนิสัยซึ่งเป็นพื้นฐานของจิตใจ ย่อมแตกต่างกันตามไปด้วย

สมมติว่า เหตุของคนหนึ่งที่ประกอบเอาไว้ ทำให้อุปนิสัยของเขาเป็นนก เขาก็คิดอย่างนก มีอะไรเกิดขึ้น ก็บินไป เหตุที่อีกคนประกอบไว้ทำให้เขาเหมือนปลา เขาก็ว่ายน้ำไป พอใจอยู่แต่ในน้ำ

การที่ใจแต่ละคนแตกต่างกันไป ก็เพราะเหตุที่กระทำเอาไว้ต่างกันไปอย่างนั้น

คำถาม แสงที่เปล่งออกจากกาย ที่เรียกว่าแสงแห่งชีวิต คืออะไร

คำตอบ ครูก็ไม่แน่ใจว่าคำตอบต่อไปนี้จะตรงกับ ความหมายของคำถามหรือไม่

ใจเป็นพลังธาตุรู้ ซึ่งเมื่อรวมให้เป็นสมาธิ คือ

แนวหนึ่งเป็นพลังรวมหนึ่งเดียว จะเกิดกำลังมาก เหมือนไฟฉายที่ใส่ถ่านใหม่ มีความสว่างชัดเจน ร่างกายของเราที่เห็นเป็นวัตถุที่บดแสงนี้ ผู้รู้ที่มีตาละเอียด อธิบายว่าเป็นกลุ่มของแสงที่เปล่งออกมาจากพลังรู้ หรือใจ ในภาวะที่พอเหมาะ เราอาจเห็นพลังรู้นี้มีแสง เหมือนที่ชาดกกล่าวว่า พระพุทธองค์เปล่งฉัพพิน္ณรังสี กระจายเป็นรัศมีห้อมล้อมพระสรীরกาย ใจที่เป็นสมาธิมีความสว่าง ท่านที่ปฏิบัติ และมีความสามารถ เห็น พลังรู้ จะเห็นใจมีแสงสีต่างๆ แปรตามอารมณ์ที่ครอบครองในแต่ละขณะ แต่ละขณะ

คำถาม สวรรค์กับนรกนั้นมีจริง หรือจิตเราคิดไปเอง

คำตอบ ถ้าไปคิดว่าสวรรค์คือดินแดนที่อยู่สูงขึ้นไปจากแผ่นดิน เป็นสถานที่ เป็นอาณาเขต และนรกก็อยู่ใต้ดินลึกลงไป คิดอย่างนั้นไม่ใช่ สวรรค์ นรก หรือภพภูมิทั้งหลาย ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของพวกกายละเอียด ที่เรียกว่า เทวดา พรหม เปรต อสุรกาย สัตว์นรกนั้น เป็นมิติที่ห้อมล้อมช้อนอยู่กับโลกนี้เอง ดังที่ครูบอกแล้วว่า เมื่อใดก็ตามที่จิตอันนี้ไม่ได้อาศัยอยู่ในกายหยาบ ที่เห็นได้ด้วยตาเนื้อ เราก็บอกว่าเขาอยู่ในสวรรค์ ในพรหมโลก ในนรก แล้วแต่เหตุปัจจัยที่ปรุงแต่งยึดหน่วงเป็น

อารมณ์ของใจของเขาในขณะนั้นนั้น

กายละเอียดเหล่านี้ จึงไม่ต้องคลอດจากกรรม
เมื่ออารมณ์เปลี่ยน ใจก็ดับ คือจติ จากภพภูมิจนไป
เกิดในภพภูมิใหม่ ในบัดเดี๋ยวนั้น ตามอารมณ์ของใจ
พอเกิดก็โตเต็มที และทรงอยู่ในสภานั้น ไม่แก่ ไม่มี
การเปลี่ยนแปลง จนสิ้นเหตุปัจจัย ก็ดับจากภพภูมิจน
ไปสู่ภพใหม่ตามเหตุปัจจัยใหม่

สวรรค์ นรกจึงมีจริง ถ้าเรามีตาละเอียดที่สามารถ
เห็น ภพภูมิที่ไม่ใช่มนุสภูมิ เราก็จะเห็นพวกกายละเอียด
เหล่านี้อยู่ในบรรยากาศรอบๆ ตัวเราได้ มิติเหล่านี้เหลือม
ล้ากันอยู่ ถ้าปฏิบัติไป ปฏิบัติไป จิตของคุณสัมผัสได้
คุณจะรู้ว่าสวรรค์ นรก และโลกของเราแทบจะเรียกว่า
ซ้อนอยู่ที่เดียวกัน เกี่ยวข้อง สัมพันธ์กันอยู่ เพราะอาณา
เขตเหล่านี้ไปถึงได้ด้วยใจ รู้ เห็น สัมผัสด้วยใจ และ
ดังที่อธิบายแล้วว่า ในอาณาจักรของใจ ไม่มีระยะทาง
เพียงจิตคิด สิ่งนั้นก็ปรากฏถึงกันแล้ว บางครั้งเราจึงรู้สึก
คล้ายๆ กับว่าญาติที่ตายไปแล้ว ยังอยู่ใกล้ๆ เรา ยังมาเข้า
ฝันอย่างที่เคยได้ยินได้ฟัง

เพราะฉะนั้น อย่าประมาทในบาปบุญคุณโทษ
เราจะได้ไม่ปล่อยชีวิตให้ขาดทุนสูญไปเปล่าๆ เพราะ ถ้า
ใจไม่เชื่อเรื่องบุญ บาป สวรรค์ นรกแล้ว จะคิดว่า เรื่อง

อะไรเราต้องทำคุณงามความดี เป็นต้นว่าเราเก็บกระเป๋าคอ
เอกสารที่มีเงินล้านบาทตกอยู่ ทำไมจะต้องเอาไปให้
ตำรวจประกาศหาเจ้าของ เราเอาล้านบาทมาเป็นของเรา
จะได้มีกิน มีใช้สบายไปไม่ดีกว่าหรือ

ถ้าทำอย่างนั้น บาปที่เอาของผู้อื่นมาโดยเจ้าของ
ไม่อนุญาต คิดเป็นรอยพิมพ์อยู่ในใจเรา เป็นเม็ดพันธุ์
ข้าวร้ายที่งอก ผลิดอก ออกผล คอยเวลาที่จะสนองผล
ไม่ดีให้แก่เรา ความทุกข์ยากที่จะประสบในกาลข้างหน้า
ไม่คุ้มกับเงินล้านบาทที่ได้มา เพราะใจเจ้าของย่อมทุกข์
โทมน์ส เตือดร้อน ลองนึกเปรียบเทียบใจเขามาเป็นใจเรา ถ้า
เราเป็นเขาซึ่งกำลังจะเอาเงินนั้นไปชำระค่าทรัพย์สิน
หรือลงทุนธุรกิจจำเป็น เราจะอับจนแค่ไหน เงินนั้นจึง
เป็นเงินร้อน ตามความทุกข์ร้อนของจิตใจเจ้าของ เรา
ได้มา ประเดี๋ยวมันก็มีอันวิบัติหมดสิ้นไป แต่รอยบาป
ที่ติดอยู่ในใจเป็นเหมือนสนิม ไม่ละลายหายไปด้วยกับ
ตัววัตถุ แต่กัดกร่อนทำลายคุณภาพของใจให้ด้อยคุณค่า
ไปโดยลำดับ

ถ้าความเชื่อเรื่องบาปบุญคุณโทษ เรื่องสิ่งทั้ง
ปวงมาแต่เหตุ ผังรกรากยังไม่ถึงใจ เราจะเชื่อแต่ปาก
เพราะความรู้้นั้นเป็นแต่สัญญา คือจำที่ท่านสอนมา ยัง
ไม่เป็นปัญญาเห็นชอบในใจของตน จึงไม่เห็นเท่าทัน

ตามเป็นจริง

เหมือนกับว่า บาบอกุศลเป็นกำแพงแก้วใส เราไม่ตี ใครบอกว่าตรงนั้นเป็นกำแพง เราก็ไม่เชื่อ เพราะมองไม่เห็น เลยวิ่งไปชนเข้าเต็มแรง พอชนแล้วกำแพงไม่เป็นอะไร แต่ตัวเราเองอาจคอหักตาย หรือหัวแตก ไม่รู้สึกตัว ต้องไปเข้าห้องฉุกเฉินไม่รู้อีกกี่วัน

บาบมีความหมายอย่างนี้ คือความหลงผิดที่เรียกว่าอวิชชา พาให้เรามองไม่เห็น ผู้รับบอกให้ก็ไม่เชื่อ

ท่านอาจารย์ท่านเปรียบเทียบกับว่าอย่างนี้ สมมติเราเดินมาโดยไม่ระวัง โຕะก็ตั้งอยู่ตรงนี้ ทั้งๆที่คนอื่นมองเห็นว่า ตั้งอยู่ตรงนี้ แต่เราไม่มอง ก็ไม่เห็น ทั้งที่ตั้งอยู่โตนโโท จึงเดินไปชนเต็มแรง

บาบ บุญ นรก สวรรค์ ในสายตาของพระพุทธเจ้า และพระอรหันต์ ท่านเห็นชัดเจนเหมือนเรามองเห็นโຕะตัวนี้ แต่ในสายตาของเรา เราไม่เห็น จึงประมาทด้วยมิจฉาทิจฐิว่า เป็นสิ่งไม่มีอยู่ เลยเดินไปชนเข้าเต็มแรง ผลก็คือ เราเจ็บ เมื่อรู้อย่างนี้ ถึงมองยังไม่เห็น แต่ได้ยินได้ฟังท่านพูด ก็เก็บมาพิจารณาพิจารณา คอยสังเกตหาเหตุผลมาสอนใจของตน วันหนึ่งเราจะเกิดปัญญา เห็นตามเป็นจริง

เมื่อไม่มีปัญหาตามแล้ว ครูขอโอกาสเพิ่มเติมอีก

สักนิด หลายคนมีข้อสงสัยว่า ถ้าเราขออะไรจากพ่อแม่ แล้ว ท่านปฏิเสธ เราจะตัดสินใจได้หรือไม่ว่า ท่านไม่รักเรา คนหลายคนวัดเอาว่า ถ้าเขารักเรา เขาต้องให้เราได้ทุกอย่าง

สมมติว่า คุณเป็นพ่อแม่ มีลูกวัยรุ่น อายุเท่าคุณ อยู่ดีๆ ลูกก็มาขอว่า เพื่อนมีรถซิ่งกัน อยากได้รถซิ่งสักคัน คุณรักลูกก็ไปกู้เงินธนาคารเพื่อซื้อรถซิ่งให้ลูก ลูกได้รถสมใจ ก็สนุกมาก ไปซิ่งกับเพื่อนๆ จนคนข้ามถนนตายคาที่ ถ้าพ่อแม่อยู่ในฐานะที่อาศัยอิทธิพล ท่านไปคุ้มครองลูกได้ กาย ของลูกก็ไม่ถูกเข้าคุก แต่ ใจ ที่รู้ว่า เราไปทำคนตาย เพราะความสนุกคะนอง คงคอยหลอนให้ไม่มีความสุขนัก ถึงไม่เข้าคุกภายนอก ก็เข้าคุกในใจของเราเอง

เมื่อเป็นเช่นนี้ จะเรียกการที่พ่อแม่ให้ทุกสิ่งทุกอย่างแก่เรา เป็นความรักได้หรือไม่

การกระทำอย่างนั้นไม่ใช่ความรัก เพราะความรัก เป็นการเกื้อกูลกันในทางดีงาม บางทีการที่เราอยากได้อะไร แล้วไม่ได้ตั้งใจ เป็นการให้ความรักมากกว่าการที่จะตามใจกัน ไม่มีขีดมีกั้นเลยก็ได้

การตามใจกันตลอดเวลา นั้น จริงๆ แล้วไม่ได้ตามใจ ที่เป็นกุศล เป็นคุณงามความดี แต่ตามใจกิเลส

ความอยากในใจของคนเราที่ออกมาโดยอัตโนมัติ
ยังไม่ทันได้คิดไตร่ตรองว่าควรหรือไม่ควรแค่นั้น อะไร
กระทบใจขึ้นมา นึกอยาก ก็พูดออกไปแล้ว ถ้าพ่อแม่
ครูหรือใครก็ตาม ที่เราไปเกี่ยวข้องด้วยปฏิเสธ อย่าเพิ่ง
โกรธท่าน อย่าเพิ่งน้อยใจ หมางใจว่า นี่ท่านไม่รักเรา
ความรักไม่ได้วัดด้วยการให้อย่างเดียว ถ้ารักกันจริง สิ่ง
ที่ให้แก่กันย่อมเป็นของมีคุณค่า ท่านอาจให้ด้วยการ
ปฏิเสธ คือสอนให้เรารู้จักผิดหวัง รู้จักยับยั้งชั่งใจ มี
เหตุผลที่จะเลือกว่า อะไรคือสิ่งถูก อะไรคือสิ่งไม่ถูก
แล้วอดกลั้นไม่ปล่อยใจให้คิดอยากไปตามกิเลส เหมือน
อย่างกับเมื่อกี้นี้ ที่พูดกันว่าทุกคนเห็นแก่ตัวทั้งนั้น แต่
เราฝึกที่จะลบล้างด้วยการเอาของเราให้ออกไป

อย่าไปคิดว่าในชีวิตนี้ ถ้าเมื่อไรก็ตาม ไม่ได้ดังที่
ใจอยากจะได้แล้ว แปลว่าคนทั้งโลกไม่รักเรา ตรงกันข้าม
เขารักเราด้วยความรักที่เห็นแก่คุณงามความดีของเรา
มากกว่าที่เขาจะตามใจเรา แล้วเมื่อโตขึ้น ไม่มีพ่อแม่คอย
คุ้มครอง คราวนี้จะทำอะไรก็ทำไม่เป็น เพราะไม่เคย
อดกลั้น บังคับใจตัวเอง เมื่อจำเป็นต้องบังคับ ก็ไม่รู้
จะเริ่มต้นอย่างไร ใจไม่มีเรี่ยวแรง ทำอะไรไม่ประสบ
ผลสำเร็จในชีวิต ก็เพราะอย่างนี้แหละ เพราะขาดการ
ถูกอบรมให้รู้จักรับคำสั่ง รู้จักความมีกฎเกณฑ์ มีระเบียบ

ข้อบังคับ อยากได้อะไร พอไม่ได้ตั้งใจ ชีวิตหมดสิ้น
กันแค่นั้น อยู่ต่อไปไม่ได้

การที่เราจะอยู่ แล้วมีชีวิตที่ประสบความสำเร็จ
เราต้องรู้ว่าอะไรเป็นกฎ เข้าใจและอดทนที่จะปฏิบัติตาม
กฎอันนั้น เมื่อคนหลายๆคนมาอยู่ร่วมกัน แล้วจะเอาตาม
ใจตัวทุกอย่างไป ย่อมไม่ได้ เป็นต้นว่า ตามท้องถนน
ถ้าไฟจราจรเป็นสีแดง เราจะตามใจตัวเองว่า ฉันจะไป
เพราะฉะนั้นไฟแดงก็ไฟแดง เราก็ออกรถ อะไรจะเกิด
ขึ้น รถต้องชนกัน หรือเวลาถึงเขตห้ามหยุด ที่ขีดเส้นสี
เหลืองเอาไว้ ทั้งที่ไปไม่พ้น ฉันก็จะไป แล้วเลยหยุด
ขวางอยู่เต็มเขตห้ามหยุด คนที่จะเลี้ยวออกมาก็เลี้ยวไม่
ได้ เกิดความระส่ำระสาย

หรือเราจะทำตามกฎเฉพาะเวลาที่มีตำรวจ บ้าน
เมืองก็จะสงบราบเรียบไปไม่ได้ เพราะตำรวจไม่มีพอที่
จะคอยประกบคนทุกคนในประเทศ ต้องเอาธรรมมาเป็น
ตำรวจอยู่ในใจของเรา และเอากำสั่งใจผืนกิเลส เพื่อ
ปฏิบัติตามระเบียบวินัย แม้เราจะติดขัดเดือดร้อนเพราะ
การร่วมมือเชื่อฟังกฎนั้นก็ตาม

เมื่อถึงนี้ที่อาจารย์ประกาศขอรับรองไม่ให้ไขน็อต
ลำโพงเล่น เพราะเครื่องขยายเสียงจะพัง สมมติอายุ
การใช้งานของเครื่องนี้เป็น 10 ปี ถ้าใช้ได้ตามอายุ ดันทุน

ของเครื่องจะมีราคาเท่ากับ 10 บาทต่อวัน ถ้าคุณช่วยกัน
ทำให้ของที่ จะอยู่ 10 ปี พังในวันเดียว ต้นทุนก็จะเพิ่ม
เป็น 10 บาทคูณด้วยจำนวนวันใน 10 ปี คือ $10 \times 365 \times 10$
เท่ากับ 36,500 บาท ราคาจึงท่วมท้นขึ้นไปเป็นพันๆ เท่า
ถ้าเป็นเช่นนี้ ใครจะคอยมาบริจาคให้เรื่อยๆ คนอื่นที่
ควรได้ประโยชน์จากเครื่องนี้ก็หมดโอกาส เป็นการก่อ
เวรก่อภัยให้กับตัวเองด้วยความคะนอง รู้เท่าไม่ถึงการณ์
เพราะไปตัดรอนโอกาสผู้อื่น เท่ากับสร้างหนี้ใหม่ให้ตัว
เอง

การทำลายของสาธารณะให้เสียหายโดยเปล่า
ประโยชน์ มีผลเหมือนฉ้อโกง เพราะไปลิดรอนโอกาส
ผู้อื่น เราก็ชอบหนีติดตัวไป ดังนั้นทุกคนจึงต้องช่วยกัน
อะไรก็ตามที่เป็นของส่วนรวม ต้องช่วยกันดูแลรักษา มี
น้ำใจ คอยดูว่า เมื่อใช้แล้ว เก็บเรียบร้อยหรือยัง ซึ่ฝุ่น
ซึ่ผงจับสกปรกหรือเปล่า ดูให้อยู่ในสภาพที่ดี ใช้งานได้นาน
ต่างคนต่างช่วยกันระมัดระวังไม่ให้เกิดการชำรุด
เสียหาย ถ้าทุกคนฝึกตัวเองให้มีระเบียบวินัย รับผิดชอบ
ต่อหน้าที่ ดูแลสาธารณสมบัติเหมือนสมบัติของตน อย่าง
นั้น เราจึงจะอยู่กันด้วยความราบรื่น

ชีวิตของคนเรา เมื่อดำเนินมาถึงหัวเลี้ยวหัวต่อ
เช่นนี้ ย่อมสับสนกังวลว่า จะทำอย่างไรต่อไป เรียน

จบแล้วจะไปสมัครเข้ามหาวิทยาลัย หรือจะไปลองฝึกงาน ความสามารถแค่นี้เพียงพอที่จะไปต่อสู้กับคนอื่นได้หรือยัง

เมื่อวานนี้ ครูไปร่วมปัจฉิมนิเทศที่วิทยาเขตแห่งหนึ่ง วิทยากรท่านหนึ่งกล่าวน่าฟังมาก ท่านบอกว่า *คุณเราจะทำอะไรก็ตาม ขอให้มีความเชื่อมั่นในสิ่งที่กระทำ* สมมติว่า คุณจะไปสมัครเรียนอะไรต่อ คุณต้องมีความแน่ใจ มั่นใจในวิชาที่จะเรียนว่า เรารักเราชอบ เราเห็นประโยชน์ จะได้ทุ่มเทความตั้งใจเข้าไปเต็มที่ ไม่ใช่ว่าวิชานี้เพื่อนเขาไปเรียนกัน วิชานั้นแม้อยากให้เรียน ใจของเราเลยทุ่มเทยิงหักล้างกันเอง ทำให้พลังแตกแยก สูญเสียไปโดยเปล่าประโยชน์ เหมือนเชือกที่คนหนึ่งดึงไปทางตุ้หลังห้อง อีกคนหนึ่งดึงไปทางกระดาน มันเลยขาดกลาง

เมื่อเรามีความเชื่อมั่น ทุ่มเทความตั้งใจเข้าไปแล้ว วิชาความรู้ยังไม่ใช่ที่สุดของการตัดสินใจว่า เราจะประสบความสำเร็จหรือไม่ บุคลิกภาพมีส่วนสำคัญยิ่งต่อการตัดสินใจ ดังเรื่องที่วิทยากรท่านนั้นเล่า คือผู้จัดการฝ่ายบุคคลของโรงแรมมีชื่อแห่งหนึ่ง ต้องการเลขานุการ 1 คน จึงประกาศรับสมัคร มีผู้มาสมัครร้อยกว่าคน หลังสอบข้อเขียน สอบเชาวน์ สอบความรู้ สอบทักษะ สอบ

สัมภาษณ์เสร็จหมดแล้ว ท่านคัดผู้มีความสามารถเยี่ยม
ทัดเทียมกันได้ 5 คน แต่ตำแหน่งมีเพียงตำแหน่งเดียว
ท่านจึงคิดค้นหาวิธีที่จะเลือกให้ได้คนดีที่สุดในที่สุด
ท่านก็พบวิธี จึงเชิญทั้ง 5 คนให้มาสอบทักษะ คือให้
พิมพ์ดีดซ้ำอีก

ปรากฏว่าทั้ง 5 คนพิมพ์เร็ว พิมพ์ดีไม่มีที่ผิดพลาด
เทียมกัน ผู้จัดการก็เรียกมาสัมภาษณ์ทีละคน ทั้งๆที่
พอใจในอัตราพิมพ์ และคุณภาพของผู้สอบ แต่ผู้จัดการ
ก็ตัดไม่ข่มนาม ทำเสียงเคียดแค้นว่า ทำไมไม่หยุดพิมพ์
ช้าอย่างนี้ล่ะจ๊ะ

ผู้สอบคนที่หนึ่งมองหน้าผู้จัดการยิ้มๆ แล้วตอบ
ว่า ประทานโทษค่ะ หนูกลัวแต่พิมพ์บรรจง ผู้จัดการก็
ว่า งานที่นี้ไม่ต้องการบรรจงหรอก หนูไปพิมพ์ใหม่ให้
เร็วกว่านี้ เอาแค่หัวดแกมบรรจงก็แล้วกัน เธอก็รับคำ
ว่าจะพยายาม แล้วกลับออกไป

ผู้จัดการเรียกคนที่สองเข้ามา พูดอย่างเดียวกัน
ปรากฏว่าเธอจ้องหน้าผู้จัดการอย่างโกรธจัด แล้วสะบัด
เสียงตอบว่า อะไรงั้นซ้ำ! ถ้าอัตราพิมพ์ของหนูซ้ำท่าน
ก็หาใครพิมพ์เร็วกว่านี้ไม่ได้แล้ว เพราะหนูนี้แหละที่
พิมพ์ได้รางวัลยอดเยี่ยมมาแล้ว ขอให้รีบทราบไว้ด้วยเถอะ
ว่าแล้ว ก็พรวดพราดออกจากห้องไป

อีกสามรายไม่มีจุดน่าสนใจ

ท่านวิทยากรถามผู้ฟังว่า ถ้าเราเป็นผู้จัดการ เรา
จะเลือกใคร ทุกคนยอมเลือกคนแรก ซึ่งผู้จัดการก็เลือก
เช่นนั้น ท่านอธิบายว่า คนเราต้องการจะให้เก่งสักเพียง
ไหนก็ตาม สามารถฝึกปรือได้ทั้งนั้น ถ้ารู้เทคนิคและมี
ครูที่เชี่ยวชาญ เนื้อฟ้ายังมีฟ้า แต่บุคลิกภาพเป็นสิ่ง
ฝึกปรือได้ยาก หรือไม่ได้เลย ถ้าเจ้าตัวไม่เห็นความจำเป็น
หรือข้อบกพร่อง เพราะมันฝังรกรากเป็นอัตโนมัติไปแล้ว

หากเราเป็นคนที่ทำอะไรลงไปแล้ว คนอื่นตำหนิ
ไม่ได้ การทำงานคงไม่ราบรื่น เพราะบุคลิกอย่างนี้ เอา
แต่ความเห็นของตนเป็นที่ตั้ง การจะทำงานดีมีประสิทธิ-
ภาพ ผู้ร่วมงานต้องอยู่กับอย่างสบายอกสบายใจ เพราะ
บางที่การทำงานก็มีผิดพลาดล่าช้าเกินเวลา หรือมีเหตุ
สุดวิสัย นึกไม่ถึง ถ้าเราเป็นคนที่นิดหน่อยก็ยึดหยุ่นไม่ได้
พอถึงคราวคับขัน เรือคงล่ม เพราะเราเคยเอียงทางนี้
ก็จะเอียงทางนี้ทั้งๆ ที่ในสภาวะนี้ ต้องเอียงอีกทางจึงจะ
รอด

ผู้สมัครรายที่หนึ่งยอมรู้ว่า ฝีมือพิมพ์ดีดของเธอ
อยู่ระดับไหน แต่เมื่อผู้จัดการว่ายังไม่ดี เธอก็ใจเย็น ยิ้ม
รับฟัง และมีสติคิดหาคำอธิบายว่า เธอพิมพ์บรรจง เป็น
การคลี่คลายสถานการณ์ ถ้าผู้จัดการมีกรรมวิธีอะไรชี้แนะ

ให้พิมพ์ได้เร็วขึ้น เธอก็ยินดีรับฟัง และนำมาปรับปรุง ทำให้ทำงานกันต่อไปได้อย่างสนิทใจ

เธอรับคำตำหนิมาเป็นครู เพื่อปรับปรุงตนให้ดียิ่งขึ้น ไม่ว่าจะมียะไรเกิดขึ้น เธอมีสติ มีเขาวนปัญญา ที่จะปรับเหตุการณ์ไม่พึงปรารถนา ให้คลี่คลายไปด้วยดี แทนที่จะโวยวายว่า ฉันทำดีที่สุดแล้ว เป็นการปิดกั้นตัวเองจากการเรียนรู้สิ่งที่ตนยังไม่รู้ ทำให้หมดโอกาสปรับปรุงตนเองให้ทันโลกทันสมัยอยู่เสมอ

เคล็ดลับในชีวิต เคล็ดลับของความสำเร็วจอยู่ตรงนี้แหละ

บุคลิกไม่ใช่สิ่งมหัศจรรย์ที่เกิดขึ้นมาเอง เราแต่ละคนต่างต้องฝึกฝนตัวของตัว ไม่ใช่ัว่เกิดขึ้นมาจากท้องพ่อท้องแม่ ก็มีพรสวรรค์เช่นนั้นติดมา เราต้องหัดฝึกใจให้มีสติกำลัง ฟังคนอื่นตำหนิโดยไม่ปรุงคิดเป็นอารมณ์ ตั้งสติฟัง เพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงตัวเองให้รอบรู้ดียิ่งขึ้น มิฉะนั้นเรานึกว่า เราดีที่สุดแล้ว พ่อแม่สอนมาแค่ไหน เราก็รู้อยู่แค่นั้น ถ้าครูอาจารย์ หรือเพื่อน หรือใครรู้มากกว่าเรา วิพากษ์วิจารณ์แล้ว เราไม่ฟัง เราก็ปิดกั้นหนทางของเราเอง

ครูไปที่วัดแห่งหนึ่ง ที่วัดนี้เวลามีคนไปพัก ท่านอาจารย์ให้พักที่ศาลา ซึ่งใช้เป็นโรงฉันอาหารของแม่ชี

ปรากฏว่าแม่ชีรูปหนึ่ง เมื่อทราบวา คนไปพักกางมุ้งนอนตรงที่ที่ท่านนั่งรับประทานข้าวตอนเช้า ก็ไล่ไม่ให้เขานอนตรงนั้น อ้างว่าท่านต้องนั่งกินข้าว

กรณีนี้สอนให้เห็นว่า ใจของคนเรา ถ้าไม่เอาสติคอยระวังตามหาเหตุผล คราบเดิมจะออกมา หวงแหวนไปหมด ยึดแม้ที่นั่งบนศาลาว่าเป็นของตน ทั้งที่กลางคืนตรงนั้นก็ไม่ได้ทำกิจกรรมอะไร

หากให้เขาใช้พักผ่อน เขาทำสมาธิภาวนาได้ดี แม้ส่วนกุศลให้แก่ผู้สร้างศาลา รวมทั้งผู้คนที่อยู่ในวัด เราก็พลอยได้บุญได้กุศลไปด้วย แต่ใจที่ขาดสติ ถูกกิเลสเคลือบข้อมไว้ให้เศร้าหมอง กลับไม่พอใจ ไปห้ามกันกีดทางเขา ทำให้เขาต้องไปกางมุ้งเบียดกันบริเวณอื่น

ของนิดๆ หน่อยๆ เช่นนี้ ถ้าไม่กำหนดสติ คอยระวังดูใจตัวเอง เราก็จะเป็นคนไม่น่ารัก ซึ่งเมื่อติดเป็นอุปนิสัยแล้ว ใครเตือนก็ไม่ฟัง

การอยู่ด้วยกัน หรือไปทำงานอะไรก็ตาม ให้ระลึกถึงข้อนี้ไว้ วิชาความรู้เป็นสิ่งที่สามารถชวนขยายหาเพิ่มเติมได้ แต่ บุคลิกของเรา สติปัญญา เขาวินัย ไหวพริบที่จะมองทุกอย่างในแง่สร้างสรรค์ ปรับเหตุการณ์ให้คลี่คลายไปในทางดีนั้น เราต้องเข้มงวดฝึกตัวเองกันตั้งแต่วันนี้

การฝึกจะสัมฤทธิ์ผลเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับรากฐาน

ความเชื่อ ความเข้าใจพุทธศาสนาในจิตใจของผู้ฝึก

ชีวิตจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ก็ขึ้นอยู่กับ
ปัญญาเห็นชอบ หรือที่เรามองกันในภาพพจน์ของทัศนคติ
หรือบุคลิกภาพนั่นเอง

จะทำกิจการใด ให้ศึกษาไตร่ตรองจนเข้าใจวัตถุประสงค์ถ่องแท้ แล้วตั้งใจมั่น ผูกพัน เอาใจใส่ในกิจการ
นั้น ทุ่มแรงกายแรงใจเข้าไป บากบั่น ฝึกฝน พากเพียร
ที่จะให้รู้จริง รู้แจ้ง ให้เกิดความชำนาญเป็นกุญแจไข
ไปสู่ความสำเร็จ

เมื่อเราได้ทราบกันอย่างนี้ว่า พุทธศาสนาคืออะไร
เป็นเรื่องเหลวไหลไร้สาระ หรือนำเชื่อถือแค่ไหน แล้ว
เราจะเชื่อหรือจะไม่เชื่อ ก็อยู่ที่ตัวของคุณ เราต้องเอา
ข้อมูล เหตุผลทั้งหลายที่ได้ฟังกันในวันนี้ ไปคิดไตร่ตรอง
ทบทวน ถามหาคำตอบจากตัวเองว่า ที่ฟังมานี้ มีเหตุผล
ควรเชื่อถือ นำไปทดลองประพฤติ หรือไม่

ครูหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การที่พวกคุณสู้อุตส่าห์
สละเวลารับฟัง ก็เพื่อได้ความคิดเหล่านี้ไปเป็นแนว
ทางของจิตใจ เวลาจะทำอะไรก็ค่อยไตร่ตรองเอาสติเอา
ปัญญามาตัดสิน ให้สิ่งที่ทำลงไป เป็นสิ่งดีมีคุณค่าต่อ
ชีวิตของเราและผู้อื่น ทำให้โลกงดงามขึ้น ประเทศชาติ
จะได้พัฒนาก้าวหน้า เป็นระเบียบน่าอยู่ สงบร่มเย็น มี

กำลัง ปกป้องตนเองจากสิ่งไร้ประโยชน์ทั้งปวง

ในท้ายที่สุดนี้ ครูขออาราธนาคุณพระรัตนตรัย
ให้ปกปักรักษา เป็นกำลังใจให้พวกคุณทุกคนตั้งใจสอบ
ได้สมดังปรารถนา สอบแล้ว จะไปสมัครเรียนอะไร
หรือทำอะไรที่ไหน ก็ได้สำเร็จสมตามที่ตั้งใจ

9